

Ο **Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.)** πρεσβεύει ότι η ανθρωπιστική και προγραμματισμένη μετανάστευση ευνοεί τους μετανάστες και την κοινωνία. Ως διακυβερνητικός φορέας, ο Δ.Ο.Μ. ενεργεί με τους εταίρους του στη διεθνή κοινότητα για να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν στη διαχείριση της μετανάστευσης, να προαγάγει την κατανόηση των μεταναστευτικών θεμάτων, να ενθαρρύνει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μέσω της μετανάστευσης και να υποστηρίξει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ευμάρεια των μεταναστών.

Η **Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.)** είναι ένας μη πολιτικός, ανθρωπιστικός οργανισμός του ΟΗΕ. Κύριο μέλημα και βασικός στόχος της Υ.Α. είναι να διασφαλίζει τα δικαιώματα και την ευημερία των προσφύγων και το δικαίωμα του κάθε ατόμου να ζητήσει άσυλο και να βρει ασφαλές καταφύγιο σε άλλη χώρα. Η προστασία των προσφύγων συνεπάγεται, επίσης, τη δημόσια αφύπνιση για το τι είναι πρόσφυγας. Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι οι πρόσφυγες δεν αποτελούν απειλή. Στην πραγματικότητα, έχουν απειληθεί οι ίδιοι. Μέσα σε έξι σχεδόν δεκαετίες, η Υ.Α. έχει βοηθήσει περίπου 50 εκατομμύρια ανθρώπους να ξανακτίσουν τη ζωή τους.

ΕΚΔΟΣΗ:

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.)
Rue Montoyer 40
B-1000 Brussels (Βρυξέλλες)
Βέλγιο

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.)
Αποστολή Ελλάδα
Δωδεκανήσου 6, 174 56, Αθήνα
τηλ.: 210 9919040
iomathens@iom.int

© IOM/UNHCR 2009
Με επιφύλαξη κάθε νόμιμου δικαιώματος
ISBN 978-92-9068-498-5

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.)
Rue Van Eyckstraat 11B
B-1050 Brussels (Βρυξέλλες)
Βέλγιο

Την ελληνική έκδοση επιμελήθηκε
ο Τομέας Ενημέρωσης της Υ.Α. στην Ελλάδα
Μιχαλακοπούλου 91, 11 528, Αθήνα
τηλ.: 210 6726462-3, fax: 210 6747256
e-mail: great@unhcr.org / website: www.unhcr.org

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Το DVD και το εγχειρίδιο είναι παραγωγή του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) ως μέρος ενός έργου που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων το 2006.

ΤΟ DVD

Συγγραφή, κινηματογράφηση και σκηνοθεσία Florence Aigner, Simon Arazi, Valérie Berteau, François Ducat, Laurent Van Lancker και Philippe Witjes **Επιμέλεια** Simon Arazi **Διόρθωση χρωμάτων** Stephane Higelin **Μείξη ήχου** Sylvain Geoffroy **Postproduction** Polymorfilms και Triangle 7

Adelina: Με τους Adelina, Albina, Elmaze, Muhamed και την οικογένεια στη Gjilan, Durgut και Kadrije
Εικόνα και ήχος στο Κόσοβο: Adelina και Albina

Ευχαριστούμε τη Vania Ramirez, ολόκληρη την οικογένεια της Adelina και του Johnny, το γραφείο δημοσίων σχέσεων του Πανεπιστημίου Libre de Bruxelles.

Tino: Με τον Tino

Ευχαριστούμε τον Giovanni Orlandi, το μουσείο Mine du Bois-De-Luc, το L'Écomusée du Bois-De-Luc και τον επιμελητή Alan Sutton για την άδεια να χρησιμοποιήσουμε τις φωτογραφίες του βιβλίου *Le Centre*, την καφετέρια του θεάτρου La Louvière.

Alfredo & Veronica: Με τον Alfredo και τη Veronica

Doré: Με τον Doré και τη Frauke
Ευχαριστούμε τους Frauke Scheller, Team Chakal

Επιπρόσθετες εικόνες από «Comme un lundi» © Philippe Witjes 2004.

Rean: Με τους Rean και Kehan
Επιπρόσθετες εικόνες από τον Guillaume Van den Berghe
Επιπρόσθετες εικόνες από το κέντρο προσφύγων «Le petit Chateau» © Rean και © Polymorfilms/PTTL
Επιπρόσθετες εικόνες από «Surga» © Polymorfilms
Επιπρόσθετες εικόνες από το θέατρο © Cinetroupe

Ευχαριστούμε τους Tommy και Akram.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους εκείνους που έλαβαν μέρος στην κινηματογράφηση των πορτρέτων του DVD.

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Ειδικός συνεργάτης σε παιδαγωγικά θέματα: Mounir Zarour

Σχεδιασμός γραφικών: Deniz Kazma

Μετάφραση: Via verbia, IOM/UNHCR

Εκτύπωση πρωτοτύπου: Impression Snel

Φωτογραφίες: **Βαλίτσα:** © Kosaeva σ. 22 **Χρυσός:** © AFP/Ho σσ. 22, 35 **Βάρκα:** © UNHCR/L.Boldrini σσ. 22, 35 **Όνειρο:** © Florian/Transparency/Photovoice σ. 29 **Το άδειο ψυγείο:** © Tatiana/ Transparency/Photovoice σσ. 22, 30 **Ο φίλος μου:** © Hawdin/Transparency/Photovoice σσ. 22, 29 **Ερωτηματικό:** © Florian/Transparency/Photovoice σσ. 22, 29

Ευχαριστούμε θερμά τους Anne Bathily, 2bouts asbl (Foued Bellali), Deborah Benarosch, Mado και Sacha, και για την τεχνική υποστήριξη της ελληνικής έκδοσης τον Τάσο Κατέχη (Υ.Α.).

Η ομάδα της Polymorfilms:

Florence Aigner, Simon Arazi, Valérie Berteau, François Ducat, Laurent Van Lancker και Ilse Wijnen

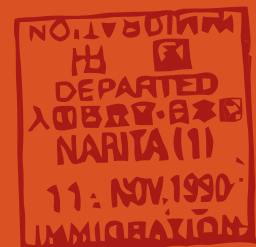
Το DVD και το εγχειρίδιο επιμελήθηκαν οι: Ailsa Jones (Δ.Ο.Μ.), Tamara Keating (Δ.Ο.Μ.), Vanessa Saenen (Υ.Α.) και Annabelle Roig (Υ.Α.). Για την ελληνική έκδοση οι: Στέλλα Νάνου (Υ.Α.) και Σοφία Κουτσού (Υ.Α.)
Τυπογραφική διόρθωση εγχειριδίου: Ράνια Μπουμπουρή

Δεν Είναι Μόνο
Αριθμοί

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΑΣΚΑΛΟΥ
«ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ
ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΥΛΟ	6
• ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	7
• ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	9
ΤΡΟΠΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ «ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»	11
• ΤΟ DVD «ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»	12
• ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	12
• ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	13
• ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	13
• ΟΡΟΛΟΓΙΑ	13
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	14
ΚΥΡΙΑ ΑΣΚΗΣΗ: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (ΟΛΕΣ ΟΙ ΗΛΙΚΙΕΣ)	15
• DVD «ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»: Η ΒΑΣΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ	16
• ΑΦΗΓΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ή ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΠΟΦΕΩΝ	20
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	25
• ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ (ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)	26
• ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ (ΗΛΙΚΙΕΣ 12-14, ΑΛΛΑ ΚΑΙ 15-18)	28
• ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ (ΟΛΕΣ ΟΙ ΗΛΙΚΙΕΣ)	31
• ΕΜΠΟΡΙΑ (TRAFFICKING) ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)	33
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	37

● ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το «*Δεν είναι μόνο αριθμοί*» είναι ένα εκπαιδευτικό υλικό για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει δασκάλους και εκπαιδευτικούς να προσελκύσουν τους νέους ανθρώπους σε μια εμπειριστατωμένη συζήτηση γι' αυτό το θέμα. Το «*Δεν είναι μόνο αριθμοί*» είναι κατάλληλο για νέους από 12 έως 18 ετών.

Η κοινωνική και πολιτική σπουδαιότητα των ζητημάτων που άπτονται της μετανάστευσης και του ασύλου αναπτύσσεται σταθερά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, κατά τις οποίες ο κόσμος έγινε μάρτυρας μιας αυξανόμενης παγκόσμιας μετακίνησης μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων. Ταυτόχρονα, τα προβλήματα διάκρισης, ξενοφοβίας και ρατσισμού συνεχίζουν να έρχονται στην επιφάνεια προκαλώντας συχνά εντάσεις μέσα στις κοινότητες.

Καθώς οι ευρωπαϊκές κοινωνίες γίνονται περισσότερο πολυπολιτισμικές, πρέπει να επισημάνουμε τις πολλές αιτίες για τις οποίες οι άνθρωποι επιλέγουν ή αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους. Αυτή η κατανόηση μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση του σεβασμού της διαφορετικότητας και στην ενθάρρυνση της κοινωνικής συνοχής. Οι νέοι άνθρωποι, ιδιαίτερα, χρειάζονται καλύτερη πληροφόρηση, καθώς αυτοί είναι που θα λάβουν τις αποφάσεις του αύριο. Γενικότερη διαπίστωση είναι πως οι απόψεις για τη μετανάστευση και το άσυλο δεν βασίζονται πάντα σε πραγματικές και ισορροπημένες πληροφορίες.

Για το λόγο αυτό, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) ένωσαν τις δυνάμεις τους για τη δημιουργία και διάδοση αυτού του νέου εκπαιδευτικού υλικού. Σκοπός είναι η ενθάρρυνση του ανοιχτού και ενημερωμένου δημόσιου διαλόγου γι' αυτά τα σημαντικά, περίπλοκα ζητήματα.

Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό δίνει στους νέους την ευκαιρία να κατανοήσουν ότι πίσω από κάθε ανώνυμη στατιστική που σχετίζεται με τη μετανάστευση και το άσυλο, υπάρχει ένας άνθρωπος και μια προσωπική ιστορία.

Δεν Είναι Μόνο
Αριθμοί

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΥΛΟ

- ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
- ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

● ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Εισαγωγή

Η ιστορία του ανθρώπου χαρακτηρίζεται από συνεχείς μετακινήσεις πληθυσμών. Οι άνθρωποι μετακινούνται συχνά για να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο, να δώσουν στις οικογένειες και τα παιδιά τους καλύτερες ευκαιρίες, να αποφύγουν τη φτώχεια ή για να γλιτώσουν από διώξεις, ανασφάλεια και πολέμους. Τα ζητήματα της μετανάστευσης και του άσυλου αποτελούν όλο και περισσότερο μέρος της καθημερινότητάς μας, καθώς η ευρωπαϊκή κοινωνία γίνεται περισσότερο πολυπολιτισμική και ποικιλόμορφη, μια κατάσταση η οποία αποτελεί πρόκληση αλλά και πηγή πλούτου για την κοινωνία. Όμως, έως ποιο σημείο κατανοούμε αυτά τα ζητήματα και γιατί είναι σημαντικά; Μέσα από τις επόμενες σελίδες, στόχος μας είναι να ορίσουμε τις βασικές έννοιες και να εξηγήσουμε τα κύρια ζητήματα γύρω από τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η μετανάστευση και το άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Πλαίσιο

Ιστορικά, η Ευρώπη είναι μια ήπειρος που ανέκαθεν χαρακτηριζόταν από μαζική μετανάστευση, ειδικά κατά τη διάρκεια του 18ου και 19ου αιώνα, όταν κύματα ανθρώπων εγκατέλειψαν την Ευρώπη προς αναζήτηση μιας νέας ζωής (για παράδειγμα, μετανάστευση στην Αμερική ή τις ευρωπαϊκές αποικίες).

Ως επακόλουθο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων και εκτοπισμένων ανθρώπων είχαν ανάγκη από βοήθεια. Κάποιοι μετεγκαταστάθηκαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ άλλοι πήγαν ακόμη πιο μακριά, αναζητώντας το νέο τους σπίτι στη Βόρεια και Νότια Αμερική και την Αυστραλία, όπου υπήρχε ζήτηση για εργάτες μετανάστες.

Παρόλο που η μετεγκατάσταση των προσφύγων από την Ανατολική Ευρώπη συνεχίστηκε στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, η Δυτική Ευρώπη έγινε προορισμός για άλλες κατηγορίες ανθρώπων που ήταν σε μετακίνηση. Αρχικά, η μετανάστευση είχε τη μορφή του αλλοδαπού εργαζομένου στις δεκαετίες 1950 και 1960, όταν εργάτες μετανάστες στρατεύτηκαν για να βοηθήσουν στις μεταπολεμικές προσπάθειες ανοικοδόμησης. Σε μερικές ευρωπαϊκές χώρες, η μετανάστευση από τις υπάρχουσες και τις πρώην αποικίες στην Ασία και Αφρική εδραίωσαν μία νέα μεταναστευτική τάση. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, τα μεταναστευτικά μοντέλα διευρύνθηκαν περισσότερο, καθώς άνθρωποι έφταναν στην Ευρώπη από όλο τον κόσμο για διάφορους λόγους. Στις δεκαετίες του 1970, 1980 και 1990 παρατηρήθηκε άφιξη μεγάλου αριθμού αιτούντων άσυλο και προσφύγων, που εγκατέλειψαν τις εστίες τους λόγω συγκρούσεων και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλά μέρη του κόσμου. Τη δεκαετία του 1990, με την πτώση του τείχους του Βερολίνου, η εμφάνιση του φαινομένου της παράνομης διακίνησης αλλά και της εμπορίας ανθρώπων (trafficking) προκάλεσε ένα ρεύμα μεταναστών και προσφύγων που βρισκόνταν σε μια κατάσταση παράνομης και συχνά πολύ ευάλωτης. Καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση

(Ε.Ε.) σταδιακά ενδυνάμωνε τον έλεγχο των εξωτερικών της συνόρων, έγινε πιο δύσκολο για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες να φτάσουν στην Ευρώπη. Στη σημερινή εποχή, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες πρέπει να ακολουθήσουν διαφορετικές – συχνά πιο επικίνδυνες – διαδρομές για να εισέλθουν στην Ε.Ε.

Στις μέρες μας, πολλοί μετανάστες έρχονται στην Ε.Ε. ως εργατικό δυναμικό για να καλύψουν την έλλειψη σε εργατικά χέρια και να βρουν καλύτερες οικονομικές ευκαιρίες ή για να επανενθωθούν με τις οικογένειές τους. Οι μεταβαλλόμενοι δημογραφικοί δείκτες στην Ε.Ε. έχουν οδηγήσει ειδικούς και αναλυτές στο συμπέρασμα ότι όσο ο πληθυσμός της Ε.Ε. γερνάει και τα ποσοστά γεννήσεων παραμένουν χαμηλά, οι χώρες της Ε.Ε. θα πρέπει να βασίζονται όλο και περισσότερο στη μετανάστευση, ώστε να συνεχιστεί η οικονομική ανάπτυξη.

Πολλοί εργάτες μετανάστες καλύπτουν θέσεις χαμηλής ειδίκευσης, τις οποίες ο τοπικός πληθυσμός είναι απρόθυμος να καλύψει. Από την άλλη πλευρά, μετανάστες με υψηλή ειδίκευση είναι ίσως απαραίτητοι για να καλύψουν θέσεις εργασίας σε περιοχές όπου υπάρχουν ελλείψεις στην τοπική αγορά εργασίας.

Οι μετανάστες έρχονται στην Ευρώπη σήμερα και για πολλούς άλλους λόγους, όπως, για παράδειγμα, για σπουδές ή τουρισμό και συχνά για μικρές ή μεγάλες χρονικές περιόδους ή ακόμη και μόνιμα.

Την ίδια στιγμή, οι ευρωπαϊκές χώρες συνεχίζουν να φιλοξενούν πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο που έχουν διαφύγει από διώξεις και πολέμους και να τους προσφέρουν προστασία.

Παράτυπη μετανάστευση

Οι πιθανότητες της νόμιμης μετανάστευσης στην Ε.Ε. είναι περιορισμένες. Για εκείνους που δεν πληρούν τις νόμιμες

προϋποθέσεις (για παράδειγμα, δεν έχουν βίζα ως εργάτες μετανάστες), αλλά εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη να μεταναστεύσουν για οικονομικούς, κοινωνικούς ή άλλους λόγους, η παράτυπη μετανάστευση ίσως εμφανίζεται ως η μόνη επιλογή. Σε πολλές περιπτώσεις, οι μετανάστες που προτίθενται να έρθουν στην Ευρώπη θα εισέλθουν στην Ε.Ε. με νόμιμους τρόπους (για παράδειγμα, ως τουρίστες ή φοιτητές), και έπειτα θα παραμείνουν μόλις η βίζα ή η άδεια εισόδου τους λήξει. Άλλοι, που δεν μπορούν να εισέλθουν με αυτό τον τρόπο, χρησιμοποιούν ιδιαίτερα επικίνδυνες οδούς σε μια προσπάθεια να φτάσουν στην Ευρώπη. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι παράτυπης μετανάστευσης προς την Ε.Ε. είναι είτε με πλωτά μέσα μέσω της Αδριατικής και της Μεσογείου είτε μέσω των ανατολικοευρωπαϊκών συνόρων, κρυμμένοι, για παράδειγμα, σε φορτηγά.

Οι παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες συχνά δεν έχουν πλήρη επίγνωση των κινδύνων και συνθηκών του ταξιδιού τους πριν από την αναχώρησή τους, ή της πραγματικότητας που θα αντικρίσουν κατά την άφιξή τους. Ορισμένοι είναι διατεθειμένοι να διακινδυνεύσουν να εισέλθουν παράνομα στην Ευρώπη, με την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής.

Τελευταία, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην παρεμπόδιση της παράτυπης μετανάστευσης και στην ενδυνάμωση των ελέγχων των συνόρων. Αυτό οδήγησε κάποιους να χαρακτηρίσουν την Ε.Ε. ως «Ευρώπη-Φρούριο», ισχυριζόμενοι ότι οι έλεγχοι είναι δυσανάλογοι της κατάστασης. Επιπλέον, πολλοί προβάλλουν το επιχείρημα ότι τέτοιου είδους έλεγχοι παρακωλύουν τη χορήγηση ασύλου σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, οι οποίοι έχουν ανάγκη από διεθνή προστασία.

Μεικτή μετανάστευση

Πολλοί πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο δυσκολεύονται ιδιαίτερα να φτάσουν στην Ε.Ε. και για το λόγο αυτό ταξιδεύουν μέσω των ίδιων επικίνδυνων οδών ως παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες. Για μερικούς, αυτός ίσως να είναι ο μοναδικός τρόπος για να ξεφύγουν από πολέμους ή διώξεις. Παρόλο που οι μετανάστες, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες συχνά χρησιμοποιούν τα ίδια μέσα για να εισέλθουν στην Ε.Ε., οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες έχουν συγκεκριμένες ανάγκες προστασίας.

Πολιτική ασύλου

Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την ανάγκη να συνεργαστούν σε θέματα ασύλου, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και να παρέχουν προστασία σε άτομα που την έχουν ανάγκη. Έτσι, συμφωνήθηκε μια πρώτη σειρά δεσμευτικών νόμων που καθορίζουν τα ελάχιστα κριτήρια, κατά την πρώτη φάση εργασιών για ένα κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (μεταξύ 1999 και 2005), το οποίο η Ε.Ε. στοχεύει να εδραιώσει μέχρι το 2012. Ο απώτερος στόχος σε επίπεδο Ε.Ε. είναι να διασφαλιστεί ότι οι πρόσφυγες έχουν ίση πρόσβαση στην προστασία σε όλα τα κράτη-μέλη.

Μεταναστευτική πολιτική

Στην Ε.Ε. τα κράτη-μέλη έχουν τη δύναμη να ορίσουν τους δικούς τους κανόνες μετανάστευσης, που διαφέρουν σημαντικά από τη μία χώρα στην άλλη. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες κοινές θέσεις για τη μετανάστευση, που καλύπτουν όλα ή τα περισσότερα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Οι θέσεις αυτές είναι βασισμένες σε σημαντικό βαθμό στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της οικονομικής ανάπτυξης και των ελλείψεων της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, η ένταξη των μεταναστών και ο αγώνας ενάντια στην παράτυπη μετανάστευση (συγκεκριμένα ενάντια στην εκμετάλλευση, την εμπορία και την παράνομη διακίνηση ανθρώπων) είναι υψίστης σημασίας.

Παράγοντες παρώθησης και προσέλκυσης (push and pull factors) για τη μετανάστευση και το άσυλο

Οι παράγοντες που ωθούν στη μετανάστευση και την αναζήτηση ασύλου είναι γενικά αρνητικοί και οδηγούν τους ανθρώπους εκτός μιας χώρας ή περιοχής. Παραδείγματα τέτοιων παραγόντων είναι οι συγκρούσεις, οι διώξεις, η πολιτική αστάθεια, οι κοινωνικές ανισότητες και οι λιγιστές οικονομικές ευκαιρίες. Οι παράγοντες όμως που προσελκύουν τους μετανάστες και πρόσφυγες σε μια χώρα είναι θετικοί, όπως το υψηλότερο βιοτικό επίπεδο, οι θέσεις εργασίας, οι εκπαιδευτικές προοπτικές, η οικογενειακή επανένωση, ή μια πιο ελεύθερη και ασφαλής ζωή στη χώρα προορισμού.

Η Ε.Ε. είναι ένας ελκυστικός προορισμός για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες για πολλούς λόγους, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών προοπτικών, των επαγγελματικών ευκαιριών, του επιπέδου εκπαίδευσης και υγείας και του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

Σε μερικές περιπτώσεις, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες διαπιστώνουν ότι η πραγματικότητα της μετακίνησης στην Ευρώπη δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες ίσως δυσκολευτούν να ενταχθούν και να προσαρμοστούν στη διαφορετική κουλτούρα και γλώσσα ή στο γεγονός ότι βρίσκονται μακριά από τις οικογένειές τους. Για άλλους, η Ευρώπη προσφέρει μια ποιότητα ζωής ή ασφάλεια που δεν θα μπορούσαν να βρουν στις πατρίδες τους και έτσι βλέπουν το μέλλον τους στην Ευρώπη, παρά τις δυσκολίες που ίσως αντιμετωπίζουν ως ξένοι. Τα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την υποδοχή και την ένταξη μεταναστών και προσφύγων αποτελούν συνεχείς προκλήσεις, που απαιτούν κατανόηση και καλύτερη γνώση τού γιατί οι άνθρωποι μετακινούνται και από πού προέρχονται.

Προκειμένου να διευκολύνουμε τους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς που χρησιμοποιούν αυτό το υλικό, έχουμε κατηγοριοποιήσει στην επόμενη ενότητα ορισμένους βασικούς ορισμούς για την ορολογία που χρησιμοποιείται σχετικά με τη μετανάστευση και το άσυλο.

● ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ¹

Αιτών άσυλο

Κάποιος που έχει υποβάλει το αίτημα να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας και περιμένει το αίτημά του να γίνει αποδεκτό ή να απορριφθεί. Ο όρος δεν προδικάζει σε καμία περίπτωση την έκβαση της απόφασης - απλώς περιγράφει το γεγονός ότι κάποιος έχει υποβάλει αίτημα ασύλου. Μερικοί αιτούντες άσυλο θα αναγνωριστούν ως πρόσφυγες και κάποιοι άλλοι όχι.

Ανιθαγενής

Κάποιος τον οποίο κανένα κράτος δεν θεωρεί υπήκοό του, σύμφωνα με τη νομοθεσία του.

Απέλαση

Πράξη μιας υπηρεσίας ή αρχής ενός κράτους που επιδιώκει να διασφαλίσει την απομάκρυνση από το έδαφός του ατόμων, ενάντια στη θέλησή τους.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι είναι κορίτσια και αγόρια κάτω των 18 ετών, αλλοδαποί, που έχουν χωριστεί και από τους δύο γονείς τους, ενώ για τη φροντίδα τους δεν είναι υπεύθυνος κάποιος ενήλικος, είτε από το νόμο είτε εθιμοτυπικά. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι μπορεί να είναι πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο ή μετανάστες. Τα ασυνόδευτα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην εκμετάλλευση. Τα δικαιώματα των ασυνόδευτων ανηλίκων κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση του ΟΗΕ του 1989 για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Εθελοντική επιστροφή

Η επιστροφή ανθρώπων στη χώρα καταγωγής τους με βάση την ελεύθερα εκφραζόμενη θέλησή τους να επιστρέψουν.

Εμπορία ανθρώπων (trafficking)

Στράτευση, μεταφορά, μετακίνηση, υπόθαλψη ή παραλαβή ατόμων με τη χρήση απειλών, βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού. Οι πιο συνηθισμένες μορφές εμπορίας ανθρώπων είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση, η εμπορία και εκμετάλλευση παιδιών, καθώς και η εργασιακή εκμετάλλευση. Η εμπορία ανθρώπων παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και περιλαμβάνει την απαγωγή, την απάτη, την εξαπάτηση και την κατάχρηση εξουσίας ή την κακομεταχείριση κάποιου που βρίσκεται σε ευάλωτη θέση.

Ένταξη

Ένταξη είναι η διαδικασία με την οποία οι μετανάστες και οι πρόσφυγες γίνονται αποδεκτοί στην κοινωνία. Η ένταξη βασίζεται στην εξασφάλιση ισορροπίας ανάμεσα στο σεβασμό των πολιτισμικών αξιών και της ταυτότητας των μεταναστών και των προσφύγων και στη δημιουργία της αίσθησης του «ανήκειν» στους νεοεισερχόμενους (βάσει της αποδοχής των κυρίαρχων αξιών και θεσμών της κοινότητας ή χώρας που τους υποδέχεται). Η διαδικασία της ένταξης σε μια κοινωνία αφορά όλες τις πλευρές της ζωής και τόσο οι μετανάστες όσο και η κοινότητα που τους υποδέχεται παίζουν σημαντικό ρόλο.

Κράτηση

Περιορισμός της ελευθερίας μετακίνησης με την επιβολή του εγκλεισμού ενός ατόμου από τις κυβερνητικές αρχές. Υπάρχουν δύο είδη κράτησης: η ποινική κράτηση, που έχει ως σκοπό την τιμωρία για τη διάπραξη αδικήματος, και η διοικητική κράτηση, που εγγυάται ότι μπορεί να εφαρμοστεί κάποιο άλλο διοικητικό μέτρο, όπως η απέλαση. Σε πολλά κράτη, οι παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες υποβάλλονται σε διοικητική κράτηση, καθώς δε συμμορφώνονται με τους νόμους για τη μετανάστευση. Επίσης, ένα άτομο μπορεί να κρατηθεί εν αναμονή της απόφασης για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την είσοδό του σε μία χώρα ή μέχρι να απελαθεί.

Μετανάστευση εργατικού δυναμικού

Η μετανάστευση εργατικού δυναμικού αναφέρεται σε ανθρώπους που μετακινούνται για λόγους επαγγελματικής απασχόλησης. Οι πολιτικές για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού εφαρμόζουν αυστηρά οικονομικά κριτήρια που βασίζονται στις επαγγελματικές απαιτήσεις της ενδιαφερόμενης χώρας. Στην Ε.Ε. ένας αυξημένος αριθμός χωρών στρέφονται σε ειδικές πολιτικές μετανάστευσης με στόχο την ενθάρρυνση παροχής εργασίας μόνο υψηλής ειδίκευσης. Επιπλέον, μερικές χώρες προσπαθούν τώρα να περιορίσουν την εισροή εργατικού δυναμικού χαμηλής ειδίκευσης από χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε.

1 Πηγές: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.), *Γλωσσάριο για τη μετανάστευση*, 2004· Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.), *Βασικές αρχές διαχείρισης της μετανάστευσης*, 2004· Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.), *Προστατεύοντας τους πρόσφυγες και ο ρόλος της Υ.Α. 2007-2008*.

Μετανάστης

Ο όρος συνήθως περιγράφει κάποιον που παίρνει μια ελεύθερη απόφαση να μετακινηθεί σε κάποια άλλη περιοχή ή χώρα, συχνά για καλύτερες οικονομικές ή κοινωνικές συνθήκες και για να βελτιώσει τις προσωπικές του προοπτικές και αυτές της οικογένειάς του. Επίσης, οι άνθρωποι μεταναστεύουν για πολλούς άλλους λόγους.

Μετεγκατάσταση

Οι πρόσφυγες δεν μπορούν πάντα να επιστρέψουν με ασφάλεια στην πατρίδα τους ή να παραμείνουν στη χώρα ασύλου, συνήθως επειδή κινδυνεύουν κι εκεί με διώξεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Υ.Α. προσπαθεί να τους μετεγκαταστήσει σε ασφαλείς τρίτες χώρες. Μαζί με τον εθελοντικό επαναπατρισμό και την τοπική ένταξη, η μετεγκατάσταση είναι μία από τις τρεις βιώσιμες λύσεις για τους πρόσφυγες. Μέσω της μετεγκατάστασης οι πρόσφυγες κερδίζουν νομική προστασία – παραμονή και συχνά υπηκοότητα– από κυβερνήσεις που συμφωνούν να τους δεχθούν, ανάλογα με την κάθε περίπτωση.

Μη επαναπροώθηση

Πρόκειται για μια βασική αρχή του διεθνούς δικαίου για τους πρόσφυγες, που αφορά την προστασία των προσφύγων από την επιστροφή τους σε μέρη όπου η ζωή τους ή η ελευθερία τους θα μπορούσε να κινδυνεύσει.

Νομιμοποίηση

Διαδικασία μέσω της οποίας μια χώρα επιτρέπει σε άτομα που βρίσκονται σε μη νομότυπη κατάσταση να αποκτήσουν νόμιμο καθεστώς στη χώρα.

Οικογενειακή επανένωση

Διαδικασία κατά την οποία μέλη της ίδιας οικογένειας που έχουν χωριστεί εξαιτίας της εξαναγκαστικής ή εθελοντικής μετανάστευσης ενώνονται ξανά είτε στη χώρα καταγωγής τους είτε σε άλλη χώρα. Όταν μια οικογένεια ενωθεί ξανά σε μια χώρα που δεν είναι η χώρα καταγωγής της, συχνά υπάρχει σχετική επιείκεια από την πλευρά του κράτους για το θέμα της εισόδου των μελών της στη χώρα.

Οικονομική μετανάστευση

Η οικονομική μετανάστευση χρησιμοποιείται συχνά σε εναλλαγή με τον όρο μετανάστευση εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, αυτός ο όρος έχει μια πιο ευρεία έννοια και μπορεί να εμπεριέχει τη μετανάστευση για λόγους βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Η οικονομική μετανάστευση μπορεί να είναι νόμιμη αλλά και παράτυπη.

Παράνομα εισερχόμενος μετανάστης

Ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει κάποιον που δεν πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις της χώρας εισόδου ή δε διαθέτει ταξιδιωτικά έγγραφα προκειμένου να μπει ή να παραμείνει σε μια χώρα. Όταν, για παράδειγμα, μπαίνει στη χώρα χωρίς έγκυρο διαβατήριο ή ταξιδιωτικά έγγραφα, ή χωρίς να πληροί τις διοικητικές προϋποθέσεις εισόδου ή εξόδου από μια χώρα.

Παράνομη διακίνηση ανθρώπων

Πρόκειται για μια μορφή μετακίνησης μεταναστών που πραγματοποιείται με συμφωνία του μετανάστη και συνήθως με πληρωμή από το μετανάστη για τις υπηρεσίες παράνομης μετακίνησης. Η παράνομη διακίνηση ανθρώπων μπορεί να αποτελεί μορφή εκμετάλλευσης και να είναι επικίνδυνη, με μοιραία πολλές φορές κατάληξη, αλλά δεν είναι εξαναγκαστική με την έννοια της εμπορίας ανθρώπων.

Πολιτογράφηση

Πολιτογράφηση είναι η απόκτηση υπηκοότητας ή ιθαγένειας κάποιου που δεν υπήρξε εκ γενετής πολίτης ή υπήκοος της εν λόγω χώρας.

Πρόσφυγας

Η Σύμβαση για το Καθεστώς του Πρόσφυγα του 1951 ορίζει τους πρόσφυγες ως τα άτομα εκείνα που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής ή συνήθους διαμονής τους, και έχουν «δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικής προέλευσης, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα και δεν μπορούν, ή εξαιτίας αυτού του φόβου δεν θέλουν, να προσφύγουν στην προστασία της χώρας αυτής». Επίσης, οι άνθρωποι που τρέπονται σε φυγή λόγω συγκρούσεων ή γενικευμένης βίας, θεωρούνται γενικά πρόσφυγες. Δεν απολαμβάνουν την προστασία της χώρας τους – στην πραγματικότητα, συχνά είναι η ίδια η κυβέρνηση της χώρας τους που τους απειλεί με διώξεις.

Υπέρβαση χρόνου παραμονής

Η παραμονή σε μια χώρα πέρα από τη χρονική περίοδο για την οποία χορηγήθηκε η άδεια εισόδου.

Δεν Είναι Μόνο
Αριθμοί

ΤΡΟΠΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ «**ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ**»

- ΤΟ DVD «ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
- ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
- ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ
- ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από ένα DVD, ένα εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς και μερικές κάρτες με φωτογραφίες.

Ο κύριος στόχος του υλικού είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν ζητήματα γύρω από τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ε.Ε. και να τους επιτρέψει να αναπτύξουν τις δικές τους απόψεις και θέσεις που βασίζονται σε εμπειριστατωμένες πληροφορίες.

ΤΟ DVD «ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΑΡΙΘΜΟΙ»

Το πρώτο μενού του DVD σας επιτρέπει να διαλέξετε τη γλώσσα προτίμησής σας και αυτόματα εμφανίζει όλες τις ταινίες στη γλώσσα που έχετε επιλέξει.

Το DVD έχει σχεδιαστεί για να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις δημιουργικές ασκήσεις που περιγράφονται με λεπτομέρεια σ' αυτό το εγχειρίδιο. Για ευκολία στη χρήση, το μενού του DVD παραπέμπει στο όνομα των ασκήσεων. Επομένως, μετά την επιλογή της γλώσσας που επιθυμείτε θα οδηγηθείτε σ' ένα μενού με τα ακόλουθα περιεχόμενα:

ΚΥΡΙΑ ΑΣΚΗΣΗ

Μία ταινία διάρκειας 30 λεπτών, με τρία πορτρέτα που αντιπροσωπεύουν διαφορετικές όψεις των φαινομένων της μετανάστευσης και του ασύλου.

ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Μία ταινία διάρκειας 15 λεπτών, με δύο πορτρέτα οικονομικών μεταναστών.

ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Ένα βίντεο διάρκειας 2 λεπτών χωρίς σχολιασμό, που δείχνει την άφιξη μεταναστών και προσφύγων με βάρκα.

ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ

Απόσπασμα διάρκειας 5 λεπτών από τη βασική ταινία, όπου γίνεται λόγος για την παράνομη διακίνηση ανθρώπων.

ΠΟΡΤΡΕΤΑ

Αυτή η ενότητα σας επιτρέπει να δείτε τα πέντε πορτρέτα χωριστά.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Οι δημιουργικές ασκήσεις έχουν σχεδιαστεί για χρήση μαζί με το DVD, με τη σειρά και τη χρονική ακολουθία που προτείνεται σ' αυτό το εγχειρίδιο, αλλά μπορούν, επίσης, να διδαχθούν ως ανεξάρτητα μαθήματα ή στο πλαίσιο συγκεκριμένων μαθημάτων, όπως ιστορία, γεωγραφία, καλλιτεχνικά κ.τ.λ.

Μέσα στο εγχειρίδιο χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα εικονίδια:

Ο δάσκαλος απευθύνεται στους/στις μαθητές/τριες

Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις στους/στις μαθητές/τριες

Άσκηση με υλικό

Άσκηση με φωτογραφίες

Άσκηση ανάγνωσης

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Για την Κύρια Άσκηση καλό θα είναι να αφιερώνονται δύο συνεχόμενες διδακτικές ώρες (+/- 90 λεπτά). Οι θεματικές ασκήσεις αναλογούν σε μία διδακτική ώρα (+/- 45 λεπτά), με εξαίρεση την άσκηση για τους εργατές μετανάστες, η οποία διαρκεί 30 λεπτά.

Προτείνεται η Κύρια Άσκηση να χρησιμοποιείται τουλάχιστον με μία θεματική άσκηση.

Εάν σας πιέζει ο χρόνος, μπορείτε να προβάλετε τα πορτρέτα μεμονωμένα. Ωστόσο, προτείνεται να δείξετε τουλάχιστον δύο πορτρέτα, ένα «μετανάστη» και έναν «πρόσφυγα», και στη συνέχεια να ασχοληθείτε με ένα τουλάχιστον στάδιο της Κύριας Άσκησης.

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Το εκπαιδευτικό υλικό έχει σχεδιαστεί για παιδιά ηλικίας μεταξύ 12 και 18 ετών. Όπου είναι απαραίτητο, οι ασκήσεις προσαρμόζονται για δύο ηλικιακές ομάδες: για 12-14 και για 15-18 ετών. Σε κάθε άσκηση σημειώνεται η ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται.

ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Όταν συζητάει κανείς για τη μετανάστευση και το άσυλο, είναι σημαντικό να χρησιμοποιεί τη σωστή ορολογία ώστε να διασφαλίζει την κατανόηση και να παρέχει εμπειριστατωμένες πληροφορίες. Γι' αυτόν το λόγο, έχουν προστεθεί στην εισαγωγή κάποιοι βασικοί ορισμοί, στους οποίους μπορείτε να ανατρέχετε κατά τη χρήση του υλικού.

Ευρώπη: Εκτός εάν διευκρινιστεί διαφορετικά, ο όρος «Ευρώπη» χρησιμοποιείται για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δεν Είναι Μόνο
Αριθμοί

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

● ΚΥΡΙΑ ΑΣΚΗΣΗ: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Αυτή η Κύρια Άσκηση αποτελεί μια γενική εισαγωγή στο θέμα της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ευρώπη και θα παρουσιάσει αληθινές ανθρώπινες ιστορίες στους μαθητές.

Χρονοδιάγραμμα: Η απαιτούμενη χρονική διάρκεια είναι δύο συνεχόμενες διδακτικές ώρες (+/-90 λεπτά). Μπορεί επίσης να γίνει σε δύο ξεχωριστές ώρες, αλλά χωρίς να μεσολαβήσει ανάμεσά τους διάστημα μεγαλύτερο από μία εβδομάδα.

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΤΟ DVD

ΣΤΑΔΙΟ 2: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ

**ΣΤΑΔΙΟ 3: ΑΦΗΓΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (ΗΛΙΚΙΕΣ 12-14) Ή ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΠΟΨΕΩΝ
(ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)**

Γενικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τα φαινόμενα της μετανάστευσης και του ασύλου.
- Να μπορούν να εκφράζουν απόψεις και να διαθέτουν κριτική σκέψη για ζητήματα σχετικά με την ένταξη, την ταυτότητα και το ρατσισμό.

● ΣΤΑΔΙΟ 1 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΤΟ DVD (30 λεπτά)

Οι μαθητές παρακολουθούν τη βασική ταινία που βρίσκεται στο μενού Κύρια Άσκηση του DVD: Η ταινία δείχνει

3 πορτρέτα τα οποία περιγράφονται περιληπτικά παρακάτω. Η ταινία παρουσιάζεται στην πρωτότυπη γλώσσα με υπότιτλους.

Σύντομη περίληψη των πορτρέτων που υπάρχουν στο DVD

Ριάν, 32, από το Ιράν, πρόσφυγας

Σε ηλικία 22 ετών, η Ριάν παντρεύεται και μαζί με τον άντρα της εγκαταλείπουν το Ιράν αναζητώντας περισσότερη ελευθερία και μια νέα ζωή. Ελπίζουν να πάνε στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά οι αιτήσεις τους για βίζα απορρίπτονται και αποφασίζουν να πάνε στην Ευρώπη. Αυτό που τους περιμένει είναι ένα μακρύ και δύσκολο ταξίδι. Για να φτάσουν στην Ευρώπη, πληρώνουν λαθροδιακινητές για να τους βοηθήσουν να περάσουν τα σύνορα. Φτάνουν στην Ευρώπη κάτω από δύσκολες συνθήκες.

Με το που φτάνουν, ζητούν άσυλο. Για τα επόμενα επτά χρόνια, η Ριάν και ο άντρας της περιμένουν την απόφαση σχετικά με το καθεστώς τους στην Ευρώπη. Όλο αυτό το διάστημα μένουν σε κέντρα υποδοχής για αιτούντες άσυλο, όπου η ζωή είναι δύσκολη, ενώ αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο να απορριφθεί το

Ηλικιακές ομάδες: όλες οι ηλικίες

Θα χρειαστείτε:

- DVD player με τηλεόραση ή Η/Υ ή προτζέκτορα και οθόνη.

Ντορέ, 24, από το Κονγκό-Μπραζαβίλ, μετανάστης

Ο Ντορέ φτάνει στην Ευρώπη από το Κονγκό-Μπραζαβίλ σε ηλικία 8 ετών. Η μητέρα του τον εγκαταλείπει και έτσι ζει με συγγενείς. Δεν έχει όμως νόμιμο κηδεμόνα και δεν μπορεί να αποκτήσει μόνιμο καθεστώς παραμονής. Δεν έχει διαβατήριο και τώρα μένει στην Ευρώπη με φοιτητική βίζα που ανανεώθηκε.

Ο Ντορέ έχει διακρίσεις στην ακροβατική γυμναστική, ενώ παράλληλα διατηρεί δικό του γυμναστήριο για νέους. Στο μέλλον θα ήθελε να γίνει καθηγητής φυσικής αγωγής. Η Φράουκε, το κορίτσι του, είναι κι αυτή αλλοδαπή, αλλά από κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κάνουν σχέδια μαζί για να δημιουργήσουν οικογένεια.

Αντελίνα, 27, από το Κόσοβο, πρόσφυγας, που αργότερα πολιτογραφήθηκε

Η Αντελίνα έφτασε στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ηλικία 10 ετών, όταν η πολιτική κατάσταση στο Κόσοβο χειροτέρευε. Ο πατέρας της, δικαστικός υπάλληλος στην πόλη Τζιλάν, δεχόταν έντονες πολιτικές πιέσεις στη δουλειά του. Διαισθανόμενος ότι η σύγκρουση δεν ήταν μακριά, εγκατέλειψε την πατρίδα του για να ζητήσει άσυλο.

Στη νέα χώρα που τον φιλοξενεί, του χορηγείται το καθεστώς του πρόσφυγα και βρίσκει εργασία σε ένα εργοστάσιο αλιείας. Αργότερα, η γυναίκα του και οι δύο κόρες του έρχονται να τον βρουν από το Κόσοβο στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης. Και εκείνες αποκτούν προσφυγικό καθεστώς.

Σήμερα η Αντελίνα είναι φοιτήτρια και τελειώνει τις σπουδές της στην ψυχολογία. Τώρα έχει την υπηκοότητα της χώρας που τη φιλοξενεί. Στο πορτρέτο επιστρέφει στο Κόσοβο για να επισκεφτεί την οικογένειά της και τη χώρα της για πρώτη φορά έπειτα από 17 χρόνια. Εξηγεί τα διαφορετικά συναισθήματα που προκαλεί η επιστροφή της και προσπαθεί να φανταστεί πώς θα ήταν η ζωή της, αν η οικογένειά της δεν είχε διαφύγει από τον πόλεμο.

● ΣΤΑΔΙΟ 2 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ (30 λεπτά)

● ΦΑΣΗ 1

Γράψτε τους ακόλουθους όρους στον πίνακα.

αιτών άσυλο
μετανάστης
πρόσφυγας

Ρωτήστε τους/τις μαθητές/τριες εάν γνωρίζουν κάποιους από αυτούς τους όρους και αν μπορούν να τους εξηγήσουν. Χρησιμοποιώντας την εισαγωγή και τους βασικούς ορισμούς, εξηγήστε σωστά τους παραπάνω όρους στην τάξη.

● ΦΑΣΗ 2

Χωρίστε την τάξη σε 3 ομάδες και ορίστε έναν πρωταγωνιστή από την ταινία για κάθε ομάδα. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να εξηγήσουν γιατί μετακινήθηκαν οι ήρωες, τι είδους καταστάσεις αντιμετώπισαν και ποια ήταν η εμπειρία τους όσον αφορά την ένταξη και την άνιση μεταχείριση.

Χρησιμοποιήστε την περίληψη των πρωταγωνιστών για να βοηθήσετε, εάν χρειαστεί, ειδικά τους μικρότερους σε ηλικία μαθητές. Έπειτα, κάθε ομάδα πρέπει να παρουσιάσει την περίληψή της στην τάξη.

● ΦΑΣΗ 3

Τώρα δώστε μια γενική εξήγηση για τη μετανάστευση και το άσυλο (αναφερόμενοι στην εισαγωγή του εγχειριδίου).

Εδώ παρατίθενται κάποια επιπρόσθετα στοιχεία στα οποία μπορείτε να αναφερθείτε:

- Διευκρινίστε ότι οι άνθρωποι μετακινούνται σε πολλά διαφορετικά μέρη σε όλο τον κόσμο, όχι μόνο στην Ευρώπη.
- Πάνω από 200 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν εκτός της χώρας καταγωγής τους και αποτελούν το 3% του πληθυσμού της γης.
- Περίπου 10 εκατομμύρια από αυτούς είναι πρόσφυγες και προέρχονται κυρίως από την Αφρική και την Ασία.

- Στην περίπτωση των προσφύγων, οι περισσότεροι παραμένουν στην ευρύτερη περιοχή καταγωγής τους, σε χώρες που είναι συχνά οι φτωχότερες του κόσμου. Για παράδειγμα: Αφγανοί που ζουν στο Πακιστάν, Ιρακινοί που ζουν στη Συρία, Σουδανοί που ζουν στο Τσαντ...²
- Οι οικονομικοί μετανάστες μετακινούνται σε όλες σχεδόν τις περιοχές του πλανήτη. Ορισμένοι μετακινούνται προς άλλες ηπείρους, ενώ άλλοι κινούνται εντός της περιοχής ή της ηπείρου τους. Για παράδειγμα: κάτοικοι της υποσαχάριας Αφρικής και Νοτιοαφρικανοί που πηγαίνουν στην Ευρώπη, Μεξικανοί που πηγαίνουν στις Η.Π.Α., Ασιάτες εργάτες (από Φιλιππίνες, Σρι Λάνκα, Μπάνγκλαντες κ.λπ.) που πηγαίνουν στα κράτη του Κόλπου, Κινέζοι που πηγαίνουν στην Αυστραλία κ.λπ.³
- Επομένως, οι άνθρωποι βρίσκονται σε μια συνεχή μετακίνηση για πολλούς και ποικίλους λόγους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν συζητηθεί στο DVD.

● ΦΑΣΗ 4 ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Τώρα, ζητήστε από 3-4 μαθητές/τριες να εξηγήσουν από πού προέρχονται οι οικογένειές τους και γιατί έπρεπε να μετακινηθούν (επιλέξτε ιστορίες εντός και εκτός των συνόρων).

Ποιος/ποια προέρχεται από άλλη περιοχή;

Ποιος/ποια προέρχεται από άλλη πόλη; Άλλη γειτονιά;

Προτεινόμενη εργασία για το σπίτι:

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να εντοπίσουν τις οικογενειακές τους ρίζες, ανατρέχοντας όσο πιο πίσω γίνεται στο παρελθόν, ακόμη και αν η μετακίνηση των προγόνων τους ήταν μόνο τοπική.

Οι μαθητές /τριες θα πρέπει να σχεδιάσουν το δικό τους οικογενειακό χάρτη, ανατρέχοντας τουλάχιστον μέχρι τους παππούδες τους. Θα πρέπει επίσης να ανακαλύψουν και να

σημειώσουν το έτος και τους βασικούς λόγους μετακίνησης των προγόνων τους, καθώς και να ερευνήσουν, ενδεχομένως, εάν άλλα μέλη της οικογένειάς τους έχουν μετακινηθεί τώρα ή στο παρελθόν και ποια ήταν τα κίνητρα αυτής της μετακίνησης. Εάν κάποιος/ες από τους μαθητές/τριες ή τις οικογένειές τους δεν θέλουν να γνωστοποιήσουν τους λόγους της μετακίνησης, ή απλά δεν τους γνωρίζουν, συμπληρώνουν την ένδειξη «προσωπικοί».

² Σημειώστε ότι δεν πρόκειται για αναλυτική λίστα και προορίζεται μόνο για να δώσετε μερικά παραδείγματα.

³ Βλέπε παραπάνω.

● ΑΦΗΓΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (ΗΛΙΚΙΕΣ 12-14)

● Ή ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΠΟΨΕΩΝ (ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)

Σ' αυτό το στάδιο προτείνονται διαφορετικές επιλογές για τις δύο ηλικιακές ομάδες. Και οι δύο επιλογές έχουν σχεδιαστεί για να κάνουν τους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους για τη μετανάστευση και το άσυλο. Οι μικρότεροι σε ηλικία μαθητές (12-14) θα πραγματοποιήσουν την άσκηση της αφήγησης ιστορίας, ενώ το παιχνίδι των απόψεων προτείνεται για τους μεγαλύτερους μαθητές (15-18).

● ΣΤΑΔΙΟ 3Α ΑΦΗΓΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Διάρκεια: 30 λεπτά

Συγκεκριμένοι στόχοι

- Να μπορούν να χρησιμοποιούν σωστά τους όρους που έμαθαν και οι οποίοι σχετίζονται με τη μετανάστευση και το άσυλο.
- Να δείχνουν κατανόηση για την κατάσταση των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, σκεπτόμενοι τους ίδιους σε παρόμοιες καταστάσεις.
- Να διαθέτουν κριτική σκέψη για την επεξεργασία ρατσιστικών, σεξουαλικών ή εθνικών στερεοτύπων και αντιλήψεων.

Ηλικίες 12-14

Σ' αυτή την άσκηση οι μαθητές χρησιμοποιούν τη φαντασία τους για να αναπτύξουν αρκετές ιστορίες για μετανάστες, αιτούντες άσυλο ή πρόσφυγες, βασιζόμενοι σε μία ομάδα φωτογραφιών και λέξεων-κλειδιών.

Θα χρειαστείτε:

- 6 φωτογραφίες που παρέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό.
- 3 φωτογραφίες μετανάστευσης και ασύλου (όπως παρουσιάζονται σε γενικές γραμμές στα μέσα ενημέρωσης).
- 3 φωτογραφίες που τράβηξαν ασυνόδευτοι ανήλικοι.

● ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Χωρίστε την τάξη σε τέσσερις ομάδες. Κάθε ομάδα πρέπει να παραταχθεί μπροστά στην τάξη και να αφηγηθεί σε πρώτο πρόσωπο μια φανταστική ιστορία για ένα μετανάστη ή πρόσφυγα.

Η αφήγηση της κάθε ομάδας πρέπει να βασίζεται σε μία από τις μεθόδους αφήγησης που περιγράφονται παρακάτω.

Ο πρώτος μαθητής κάθε ομάδας ξεκινάει την ιστορία, την οποία συνεχίζει ο επόμενος μαθητής της ίδιας ομάδας. Ο τελευταίος μαθητής αυτής της ομάδας τελειώνει την ιστορία. Έπειτα, η επόμενη ομάδα ξεκινάει μια νέα ιστορία χρησιμοποιώντας διαφορετική μέθοδο. Κάθε μέθοδος, ή αλλιώς φάση, πρέπει να παίζεται τουλάχιστον δύο φορές.

Είναι σημαντικό κάθε μαθητής/τρια να συνεχίζει το δικό του/της μέρος της ιστορίας με στοιχεία που έδωσαν προηγουμένως οι συμμαθητές του/της και να μην αλλάζει εντελώς την τροπή της ιστορίας της ομάδας. Ωστόσο, η ιστορία κάθε ομάδας χωριστά πρέπει να είναι διαφορετική. Κάθε ιστορία πρέπει να αναφέρεται σε ανθρώπους (πρόσφυγες ή μετανάστες), δράσεις και περιοχές.

Πριν ξεκινήσετε, πρέπει να γράψετε μια σειρά από λέξεις-κλειδιά σε κομμάτια χαρτί και να τα βάλετε μέσα σ' ένα κουτί.

Στρατός, άσυλο, σύνορα, συμβόλαιο, κέντρο κράτησης, εκπαίδευση, απέλαση, φόβος, οικογενειακή επανένωση, ευκαιρία, γονείς, διαβατήριο, δίωξη, φτώχεια, προστασία, επιστροφή, εποχιακός εργάτης, λαθροδιακινητής, εργασία, τουριστική βίζα.

● ΦΑΣΗ 1 ΜΝΗΜΗ

Προσκαλέστε την πρώτη ομάδα να επινοήσει μια ιστορία χρησιμοποιώντας στοιχεία που θυμούνται από την κυρίως ταινία.

● ΦΑΣΗ 2 ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Προσκαλέστε τη δεύτερη ομάδα να δημιουργήσει μια ιστορία χρησιμοποιώντας τις λέξεις-κλειδιά που θα διαλέξουν από το κουτί ή θα τους δώσει ο δάσκαλος. Ζητήστε από το/τη μαθητή/τρια να εξηγήσει γρήγορα το νόημα της λέξης ή ελέγξτε εάν χρειάζεται κάποια εξήγηση (π.χ. κλειστό κέντρο, άσυλο...). Κάθε μαθητής/τρια χρησιμοποιεί τη λέξη-κλειδί για να δημιουργήσει το δικό του/της μέρος της νέας ιστορίας.

● ΦΑΣΗ 3 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Προσκαλέστε την τρίτη ομάδα να χρησιμοποιήσει τις φωτογραφίες που υπάρχουν στο εγχειρίδιο για να αφηγηθεί μια ιστορία.

©UNHCR/L.Boldirini

©Hawdijn/Transparency/PhotoVoice

©Kosaeva

©Tatiana/Transparency/PhotoVoice

©AFP/Ho

©Florian/Transparency/PhotoVoice

● ΦΑΣΗ 4 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ & ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Προσκαλέστε την τέταρτη ομάδα να αφηγηθεί μια ιστορία χρησιμοποιώντας τις λέξεις-κλειδιά και τις φωτογραφίες.

● ΦΑΣΗ 5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Μετά το παιχνίδι, ρωτήστε τους/τις μαθητές/τριες:

- Εάν η άσκηση ήταν εύκολη.
- Εάν χρησιμοποίησαν γνώσεις που είχαν ήδη ή κάτι που έμαθαν μέσα από το εκπαιδευτικό αυτό υλικό.

Εργασία για το σπίτι

Αφήστε τους μαθητές να διαλέξουν 3 λέξεις-κλειδιά και 1 φωτογραφία από το εκπαιδευτικό υλικό και ζητήστε τους να γράψουν μια ιστορία για ένα μετανάστη ή πρόσφυγα σε πρώτο πρόσωπο.

● ΣΤΑΔΙΟ 3B ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΠΟΨΕΩΝ

Το παιχνίδι απόψεων αποτελεί ένα ενεργό μέσο ενθάρρυνσης των μαθητών προκειμένου να αναπτύξουν έναν ανοιχτό, κριτικό διάλογο και να εκφράσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους στα θέματα που καλύπτει το παρόν εργαλείο. Αυτή η άσκηση αναδεικνύει επίσης θέματα ταυτότητας, ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Διάρκεια: 30 λεπτά

● ΦΑΣΗ 1 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν κάποια έρευνα και να συλλέξουν τουλάχιστον τρεις «απόψεις», «δηλώσεις» ή «κρίσεις» για τους μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες είτε από τα μέσα ενημέρωσης, τον άμεσο περίγυρό τους είτε βασιζόμενοι στις δικές τους απόψεις (καλό θα ήταν να υπάρχει μεγάλο εύρος απόψεων, από τις πιο συντηρητικές έως τις πιο προοδευτικές).

Επιπλέον, ετοιμάστε τη δική σας λίστα με δηλώσεις – μπορείτε να πάρετε μερικές από το DVD (προτάσεις δίνονται επίσης παρακάτω). Κάθε νέα άποψη που εκφράζεται από ένα/μια μαθητή/τρια κατά τον ανοιχτό διάλογο στο παιχνίδι μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως νέα δήλωση. Οι δηλώσεις πρέπει πάντα να γίνονται σε πρώτο πρόσωπο, όπως και όλες οι απαντήσεις.

Γράψτε τις προτεινόμενες δηλώσεις σε χαρτί και βάλτε τες μέσα σ' ένα κουτί.

- Ως γυναίκα δεν μου επιτρέπεται να εκφράζομαι ή να λέω ανοιχτά τις απόψεις μου στην πατρίδα μου, είμαι επομένως αναγκασμένη να φύγω και να ζητήσω άσυλο ώστε να μπορώ να υποστηρίξω τις απόψεις μου και να είμαι ο εαυτός μου.
- Δεν είμαι ρατσιστής, αλλά, αν αποδεχτώ μετανάστες στη χώρα μου, θα πρέπει να μάθουν τη γλώσσα και την κουλτούρα μας.
- Πιστεύω ότι υπάρχει αρκετή ανεργία σ' αυτή τη χώρα, και δεν πρέπει να επιτρέψουμε την είσοδο σε περισσότερους μετανάστες.
- Όλοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να πηγαίνουν όπου επιθυμούν.
- Στην κοινωνία μας «υπάρχεις» μόνο όταν είσαι επίσημα νομιμοποιημένος.
- Όλοι οι μετανάστες χωρίς χαρτιά είναι παράνομοι και πρέπει να γυρίσουν πίσω στη χώρα τους.

Ηλικίες 15-18

Συγκεκριμένοι στόχοι

- Να μπορούν να επιδεικνύουν κριτική σκέψη κατά τη συζήτηση απόψεων στην τάξη.
- Να μπορούν να αναπτύσσουν και να εκφράζουν ιδέες κατά τον ανοιχτό διάλογο στην τάξη.

Θα χρειαστείτε:

- Μια σχολική αίθουσα.
- Κατάλογο με δηλώσεις.

● ΦΑΣΗ 2 ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Αρχικά, όλοι στέκονται στη μέση της αίθουσας (την ουδέτερη ζώνη). Τραβήξτε μία δήλωση από το κουτί και διαβάστε την. Οι μαθητές/τριες τότε χωρίζονται σε δύο ομάδες: εκείνοι/ες που συμφωνούν με τη δήλωση και εκείνοι/ες που διαφωνούν (κάθε ομάδα μετακινείται σε διαφορετική πλευρά της αίθουσας). Οι μαθητές/τριες επιτρέπεται μόνο να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν: δεν υπάρχουν «εάν» και «αλλά». Πρέπει να αντιδράσουν αμέσως και να διαλέξουν μια άποψη. Όλοι ερμηνεύουν τη δήλωση με τον προσωπικό τους τρόπο. Δε δίνεται καμία εξήγηση.

Όταν όλοι επιλέξουν πλευρά, πρέπει να αρχίσει ο ανοιχτός διάλογος, με πρώτη την ομάδα που απαρτίζεται από τα λιγότερα άτομα. Οι μαθητές/τριες πρέπει να επιχειρηματολογήσουν μεμονωμένα υπέρ της άποψής τους. Η άλλη ομάδα επιτρέπεται να αντιδράσει αυθόρμητα. Μόλις η ομάδα που αποτελεί μειονότητα τελειώσει την παράθεση των επιχειρημάτων της, η ομάδα με τα περισσότερα άτομα μπορεί να εξηγήσει τις απόψεις της με τον ίδιο τρόπο.

Κάθε ομάδα ορίζει δύο εκπροσώπους σε κάθε νέα δήλωση (Μειονότητα και Πλειοψηφία). Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, οι εκπρόσωποι πρέπει να σημειώνουν στον πίνακα τις βασικές εκφράσεις, εικόνες και λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιούνται για να στηριχθεί ένα επιχειρήμα.

● ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Δεν υπάρχει «σωστή» ή «λάθος» απάντηση. Η άσκηση έχει ως στόχο οι μαθητές να διατυπώσουν απόψεις, ατομικές και ομαδικές ερωτήσεις και να αναπτύξουν κριτική σκέψη.
- Οι μαθητές επιτρέπεται να αλλάξουν πλευρά μετά ή ακόμη και κατά τη διάρκεια του διαλόγου, αλλά μόνο αν εξηγήσουν γιατί άλλαξαν γνώμη – πάλι χρησιμοποιώντας το πρώτο πρόσωπο στις απαντήσεις τους.
- Όταν υποστηρίζει μια θέση, ο/η μαθητής/τρια θα πρέπει να εκφράζει την προσωπική του/της άποψη: «Νομίζω...», «Πιστεύω...», «Γνωρίζω...».
- Ο δάσκαλος λειτουργεί ως συντονιστής και πρέπει να διατηρεί μια ουδέτερη στάση. Οι ερωτήσεις και τα σχόλια πρέπει να χρησιμοποιούνται για να προσδώσουν ενδιαφέρον στη συζήτηση και να συμβάλουν στη ροή της, για παράδειγμα: «Πώς ξέρεις...», «τι εννοείς...», «καταλαβαίνω σωστά ότι...», «αυτό που λες δεν έρχεται σε αντίθεση με...» κ.λπ.

● ΦΑΣΗ 3 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Στο τέλος, οι εκπρόσωποι πρέπει να συνοψίσουν τις παρατηρήσεις τους. Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις των εκπροσώπων για να τονίσετε τις αντιφάσεις, τις ομοιότητες και τις διαφορές. Προσπαθήστε να παρακινήσετε τους μαθητές να δουν κριτικά όλους τους τρόπους σκέψης και να μοιραστούν τις απόψεις τους. Ομαδοποιήστε τα επιχειρήματα μαζί με τους/τις μαθητές/τριες. Χρησιμοποιώντας τις σημειώσεις προσπαθήστε να βγάλετε ένα συμπέρασμα από το διάλογο (χωρίς να κρίνετε!).

Οι ακόλουθες ερωτήσεις θα μπορούσαν να τεθούν στους μαθητές:

- Τι παρατηρήσατε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων;
- Άλλαξε η άποψή σας;
- Ανακαλύψατε κάποιον άλλο τρόπο σκέψης;
- Κάποιες δηλώσεις είναι προσβλητικές;
- Ήσασταν περισσότερο από την πλευρά της πλειοψηφίας;
- Ήσασταν περισσότερο συναισθηματικοί ή λογικοί στην επιχειρηματολογία σας;

Εργασία για το σπίτι

Ζητήστε από τους μαθητές να συντάξουν μια προσωπική αναφορά ενός επιχειρήματος που ειπώθηκε κατά το διάλογο και με το οποίο διαφώνησαν.

Δεν Είναι Μόνο
Αριθμοί

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ (ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)
- ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ (ΗΛΙΚΙΕΣ 12-14, ΑΛΛΑ ΚΑΙ 15-18)
- ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ (ΟΛΕΣ ΟΙ ΗΛΙΚΙΕΣ)
- ΕΜΠΟΡΙΑ (TRAFFICKING) ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (ΗΛΙΚΙΕΣ 15-18)

● ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Σ' αυτή την άσκηση οι μαθητές μαθαίνουν για τις διαφορετικές γενιές των οικονομικών μεταναστών και συζητούν γιατί οι άνθρωποι μετακινούνται για να βρουν εργασία.

Διάρκεια: 30 λεπτά

Ηλικίες 15-18

Στόχοι

- Να μπορούν να μιλούν για την οικονομική μετανάστευση στο παρελθόν αλλά και το παρόν.
- Να μπορούν να κατανοούν τη ζήτηση για εργάτες μετανάστες στην Ευρώπη του σήμερα.

Θα χρειαστείτε:

- DVD player με τηλεόραση ή Η/Υ ή προτζέκτορα και οθόνη.

● ΦΑΣΗ 1 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Προβάλετε τα πορτρέτα των εργατών μεταναστών (15 λεπτά).

Περίληψη των πορτρέτων που υπάρχουν στο DVD:

Τίνο, 76, Ιταλός, μεταπολεμικός μετανάστης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Ο Τίνο είναι συνταξιούχος. Έφτασε στο Βέλγιο το 1949 στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης: ο πατέρας του βρισκόταν ήδη εκεί και δούλευε ως ανθρακωρύχος.

Γλιτώνοντας από την πείνα στη μεταπολεμική Ιταλία, στα 16 του, ο Τίνο ήταν ο νεότερος Ιταλός που εργαζόταν στο ορυχείο. Αργότερα παντρεύτηκε μια Βελγίδα με την οποία απέκτησε παιδιά. Έπειτα εργάστηκε σε εργοστάσια.

Ο Τίνο αποτελεί μέρος του πρώτου κύματος εργατών μεταναστών που ήταν απαραίτητοι κατά την ανοικοδόμηση της μεταπολεμικής Ευρώπης. Ορισμένες χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο είχαν μεγάλη έλλειψη σε εργατικά χέρια και έπρεπε να προχωρήσουν σ' ένα σχεδιασμό για να προσκαλέσουν εργάτες μετανάστες. Άτομα έφτασαν από ολόκληρη την Ευρώπη, ακόμη και από άλλες ηπείρους.

Αλφρέντο, 33, και Βερόνικα, 32, Μεξικανοί, εργάτες μετανάστες υψηλής ειδίκευσης

Ο Αλφρέντο και η Βερόνικα είναι και οι δύο γιατροί. Είναι παντρεμένοι και βρίσκονται στην Ευρώπη εδώ και ένα χρόνο, από τότε που στον Αλφρέντο έγινε πρόταση να εργαστεί στην ψυχιατρική έρευνα, που είναι η ειδικότητά του.

Η Βερόνικα, δερματολόγος, εργαζόταν σε κάποιο νοσοκομείο και είχε το δικό της ιατρείο στο Μεξικό. Δυστυχώς, τα ακαδημαϊκά της προσόντα δεν αναγνωρίζονται στην Ευρώπη και δεν μπορεί να εργαστεί ως γιατρός. Παρ' όλ' αυτά, βρήκε εργασία.

Και ο Αλφρέντο και η Βερόνικα έζησαν αλλαγές που δεν τις περίμεναν: το υψηλό κόστος ζωής σε σύγκριση με τον καθαρό μισθό τους, τη δυσκολία εύρεσης στέγης, την απόσταση από τις οικογένειές τους, κ.λπ.

Ο Αλφρέντο και η Βερόνικα αποτελούν παραδείγματα εργατών υψηλής ειδίκευσης που χρειάζεται η Ε.Ε. για να συμπληρώνει τα κενά στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Και για τις δύο ομάδες εργατών, υψηλής και χαμηλής ειδίκευσης, υπάρχει ζήτηση σε πολλές χώρες της Ε.Ε.

● ΦΑΣΗ 2 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

 Προτείνετε μια σειρά ανοιχτών ερωτήσεων.

Αυτές οι ερωτήσεις δεν έχουν συγκεκριμένες απαντήσεις. Στόχο έχουν να ξεκινήσουν έναν ανοιχτό διάλογο. Οι πληροφορίες στην εισαγωγή του εγχειριδίου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κατευθύνουν και να συντονίσουν το διάλογο. Μπορεί να γίνει αναφορά στα πορτρέτα και τις πληροφορίες που έχουν συλλεγεί κατά τη διάρκεια της Κύριας Άσκησης.

Μόλις ο διάλογος φτάσει στο τέλος του, κάντε μια μικρή ανακεφαλαίωση των θεμάτων του διαλόγου και συνοψίστε τα κύρια θέματα, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρημάτων υπέρ και κατά της αναγκαιότητας για εργάτες μετανάστες. Κατόπιν, συζητήστε την επίδραση αυτού του διαλόγου στην ένταξη και την ίση μεταχείριση.

1. Γιατί οι άνθρωποι μετακινούνται για να βρουν εργασία; Για τι είδους θέσεις εργασίας μετακινούνται; (Αναφερθείτε στην ταινία ή σε δικά σας παραδείγματα – π.χ. οικογένεια, φίλοι).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Άσχημες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στην πατρίδα, ζήτηση για εργάτες υψηλής και χαμηλής ειδίκευσης, προσωρινά συμβόλαια και εποχιακή εργασία, οικογενειακή επανένωση, στήριξη οικογένειας πίσω στην πατρίδα με εμβάσματα.

2. Ποιες καταστάσεις αντιμετωπίζουν οι εργάτες μετανάστες όταν μετακομίζουν σε μια νέα χώρα για εργασία; Είναι εύκολο να βρουν δουλειά; Ασκούν το ίδιο επάγγελμα όπως στη χώρα προέλευσής τους; Ποια πιθανά θέματα αντιμετωπίζουν οι μετανάστες σε σχέση με τα χαρτιά, την αναγνώριση των προσόντων τους κ.λπ.; (Αναφερθείτε στα πορτρέτα ή σε δικά σας παραδείγματα – οικογένεια, φίλοι).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Η απόκτηση εγγράφων, η αναγνώριση των προσόντων, τα γλωσσικά προβλήματα, η εύρεση στέγης, τα κοινωνικά οφέλη, η αναγνώριση δικαιωμάτων.

3. Πώς αντιμετωπίζονται οι εργάτες μετανάστες στη χώρα σας και γενικά στην Ευρώπη; Τι είδους αρνητική συμπεριφορά μπορεί να έχουν οι άνθρωποι απέναντι στους εργάτες μετανάστες; Τι είδους θετική συμπεριφορά μπορεί να έχουν οι άνθρωποι; Τι πιστεύετε;

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Αρνητική συμπεριφορά: παίρνουν τις δουλειές μας, λαμβάνουν επιδόματα και κοινωνική πρόνοια, δεν είναι σαν εμάς. Θετική συμπεριφορά: καλύπτουν θέσεις εργασίας που είναι κενές, βοηθούν στην οικονομία της χώρας, πληρώνουν φόρους, εμπλουτίζουν την κοινωνία μας μέσω της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Εάν σας προσέφεραν μια ενδιαφέρουσα θέση εργασίας στο εξωτερικό, θα αφήνατε την πατρίδα σας και την οικογένειά σας γι' αυτήν;

Εάν ναι, για ποιο λόγο και υπό ποιες συνθήκες; Θα φεύγατε για οποιαδήποτε δουλειά;

Πώς θα αισθανόσασταν στην προοπτική να πηγαίνατε να εργαστείτε σε μια νέα χώρα που δε γνωρίζετε;

Εργασία για το σπίτι

Αυτές οι ερωτήσεις μπορούν, επίσης, να απαντηθούν από τους μαθητές με περισσότερη και σε βάθος έρευνα, και να ανατεθούν για παράδειγμα ως εργασίες για το σπίτι.

ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Διάρκεια: 45 λεπτά

Συστήνεται για ηλικίες 12-14, αλλά και για ηλικίες 15-18.

Στόχοι

- Να μπορούν να εξηγήσουν τι είναι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι.
- Να μιλούν για καταστάσεις που αντιμετωπίζουν παιδιά παρόμοιας ηλικιακής ομάδας όταν γίνονται ασυνόδευτοι ανήλικοι.
- Να συζητούν τις δυσκολίες του χωρισμού από την οικογένεια.

Θα χρειαστείτε:

- 4 φωτογραφίες (περιλαμβάνονται στο υλικό).
- Σύντομες περιλήψεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους που τράβηξαν τις φωτογραφίες.

ΦΑΣΗ 1 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Εξηγήστε τι σημαίνει ο όρος «Ασυνόδευτος ανήλικος». (Ανατρέξτε στους βασικούς ορισμούς).

Ρωτήστε τους/τις μαθητές/τριες πώς θα ένιωθαν εάν ζούσαν χωρίς τους γονείς τους και τους φίλους τους σε μια ξένη χώρα. Ποια είναι τα θετικά/αρνητικά; Ζητήστε τους να φανταστούν πως κάνουν το σκληρό και μακρύ αυτό ταξίδι μόνοι τους καθώς και πώς θα ήταν να ζουν αντιμετωπίζοντας ένα αβέβαιο μέλλον.

ΕΠΙΛΟΓΗ

Ενθαρρύνετε τους μαθητές να ανακαλύψουν την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα τους και να αναλάβουν πρωτοβουλίες να τους βοηθήσουν. Μερικοί μαθητές/τριες ίσως θελήσουν να γίνουν φίλοι τους δι' αλληλογραφίας.

ΦΑΣΗ 2 ΓΡΑΨΤΕ ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΣΑΣ ΛΕΖΑΝΤΕΣ

Χωρίστε την τάξη σε τέσσερις ομάδες. Δείξτε τις 4 φωτογραφίες (μορφή A4) που έχουν τραβηχτεί από ασυνόδευτους ανήλικους.⁴

Ζητήστε από κάθε ομάδα να διαλέξει μια φωτογραφία και αφήστε τους να εξηγήσουν γιατί διάλεξαν αυτές τις φωτογραφίες. Κάθε ομάδα πρέπει στη συνέχεια να βρει σύντομες λεζάντες για τις φωτογραφίες και να τις παρουσιάσει στην τάξη. Οι άλλες ομάδες έχουν το δικαίωμα να σχολιάσουν ή να προτείνουν εναλλακτικές λεζάντες.

Επειτα, διαβάστε δυνατά τις πρωτότυπες λεζάντες των φωτογραφιών και δώστε μια περίληψη των ιστοριών των φωτογράφων (δείτε παρακάτω).

ΦΑΣΗ 3 ΓΡΑΨΤΕ ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΣΑΣ ΚΑΡΤΕΣ

Κάθε μαθητής/τρια πρέπει να διαλέξει μια φωτογραφία και να τη χρησιμοποιήσει ως βάση για να συντάξει μια σύντομη ταχυδρομική κάρτα από την πλευρά ενός ασυνόδευτου ανηλίκου, που γράφει στους γονείς του ή σε κάποιο φίλο στην πατρίδα. Πρέπει να αναφέρουν τα συναισθήματά τους, θέματα ένταξης, το καθεστώς τους κ.λπ.

ΦΑΣΗ 4 ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ Ή ΤΗΝ ΤΑΞΗ

Οι μαθητές/τριες ανταλλάσσουν ταχυδρομικές κάρτες και γράφουν ο ένας στον άλλο από την πλευρά της οικογένειας ή του φίλου πίσω στην πατρίδα.

● ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

ΦΛΟΡΙΑΝ, 17, ΡΟΥΜΑΝΙΑ

«Είμαι από τη Ρουμανία. Συχνά σκέφτομαι τη χώρα μου - είναι όμορφη. Σκέφτομαι τους φίλους μου, την οικογένειά μου και τον τόπο μου. Βρίσκομαι εδώ μόνη μου 8 μήνες και μένω σ' ένα ξενοδοχείο. Κάθε μέρα πηγαίνω σχολείο για να μάθω τη γλώσσα. Μετά το σχολείο πηγαίνω σε μαθήματα χορού, μαθαίνω μοντέρνο και τούρκικο χορό. Μ' αρέσει να κουβεντιάζω με τους φίλους μου και μ' αρέσει να πηγαίνω στην ντίσκο, γιατί γνωρίζω καινούριους ανθρώπους. Η Μπρίτνεϊ Σπίαρς είναι η αγαπημένη μου τραγουδίστρια και αγαπώ τη μουσική και να γράφω τραγούδια - παίζω ακορντεόν και αρμόνιο. Αφού μάθω τη γλώσσα, θέλω να σπουδάσω και να εργαστώ σε ένα στούντιο παραγωγής.»

ΧΑΟΥΝΤΙΝ, 17, ΙΡΑΚ

«Το όνομά μου είναι Χαουντίν. Είμαι πρόσφυγας. Είμαι από το Κιρκούρκ, μια επαρχία στο Ιράκ. Τώρα ζω στην Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια του πολέμου ανάμεσα στο Ιράκ και στο Ιράν, το 1988, σκοτώθηκε ο πατέρας μου. Η μητέρα μου πέθανε το 2001 από κάποια ασθένεια. Έχω μόνο μια αδερφή - είναι παντρεμένη στο Ιράκ.

Ήμουν στο Ιράκ και έμενα με το θείο μου που είχε τη γονική μέριμνα για μένα, μακριά από πολιτικές συγκρούσεις και προβλήματα. Είχα ένα κορίτσι. Ήμουν πολύ ερωτευμένος μαζί της. Ήταν τα πάντα για μένα. Εάν δεν την έβλεπα μια μέρα, ένιωθα δυστυχισμένος και απελπισμένος. Μοιραστήκαμε

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟ από τη Φλόριαν

Εδώ δεν ξέρω ποια είμαι. Ξέρω το όνομά μου και άλλα πράγματα, αλλά δεν ξέρω τι κάνω εδώ. Στη δική μου γλώσσα θα μπορούσα να σου πω πολλά πράγματα για μένα, αλλά μου είναι δύσκολο να μιλήσω στη δική τους γλώσσα.

ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΟΝΕΙΡΑ από τη Φλόριαν

Ήμουν στο σπίτι της φίλης μου και έβαλαν τούρκικη μουσική και εκείνη άρχισε να χορεύει. Μου αρέσει η έκφραση του ονείρου στο πρόσωπό της.

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΟΥ από τον Χαουντίν

Αυτός είναι ο φίλος μου ο «Μπόμι». Τον αγόρασα γιατί ζω μόνος και χρειάζομαι φίλους. Μερικές φορές τού μιλάω. Αυτός δε μου απαντάει.

πολλά μεταξύ μας και σκεφτήκαμε να ζήσουμε μαζί και να χτίσουμε έναν παράδεισο σ' αυτό τον κόσμο. Αλλά το δικτατορικό καθεστώς του Σαντάμ δεν με άφησε να ζήσω τη ζωή μου και όλες οι ελπίδες και οι επιθυμίες μου μετατράπηκαν σε κόλαση. Με πρόσχημα ότι βοηθώ το Κουρδικό κόμμα και ότι δουλεύω γι' αυτούς, με συνέλαβαν και με βασάνιζαν για 8 ημέρες. Ο θεός μου με ελευθέρωσε με εγγύηση.

15 ημέρες μετά τη σύλληψή μου συνέλαβαν το θείο μου, έτσι διέφυγα στην Ευρώπη. Από το Ιράκ πήγα στη Συρία και έμεινα εκεί 25 ημέρες. Έπειτα με έστειλαν στην Κωνσταντινούπολη με φορτηγό, έμεινα εκεί 7 ημέρες και μετά μπήκα σε κάποιο άλλο φορτηγό. Πέρασα άσχημα – έφαγα μόνο 4 φορές, δεν κοιμόμουν, δεν ένιωθα καλά. Συνέχισα με άλλο φορτηγό και δεν είδα το φως της ημέρας για 3 εικοσιτετράωρα. Υπήρχε χάος και ήταν όλα πολύ άβολα. Ευχήθηκα να είχα πεθάνει. Έπειτα από 3 ημέρες μού είπαν ότι βρισκόμουν σε μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης. Ήμουν πολύ κουρασμένος και δεν ήξερα τι να κάνω. Ο μεσολαβητής με οδήγησε προς τις μεταναστευτικές αρχές και με άφησε μόνο μου. Ζήτησα άσυλο και μου φέρθηκαν με μεγάλο σεβασμό.»

TATIANA, 18, ΑΓΚΟΛΑ

«Είμαι από την Αγκόλα. Είμαι 18 ετών και είμαι καινούρια σ' αυτή τη χώρα. Αυτή η χώρα μου δίνει πολλά, γι' αυτό είμαι πολύ ευτυχισμένη και ευγνώμων.

Παρόλο που μου λείπουν μερικά πράγματα από τη χώρα μου, αλλά δε μου λείπουν καθόλου. Αλλά είναι παράξενο, γιατί μερικές φορές δε νιώθω ευτυχισμένη, όπως οι περισσότεροι φίλοι μου. Δεν ξέρω γιατί. Εύχομαι να μπορούσα να είμαι όπως όλοι οι άλλοι, αλλά δε νιώθω έτσι.

- 30 Είναι δύσκολο να διαλέξω τι θα κάνω στο μέλλον, γιατί όλοι σου δίνουν διαφορετικές συμβουλές. Ενδιαφέρομαι να ασχοληθώ με ξένες γλώσσες, αλλά απολαμβάνω εξίσου τα διάφορα μαθήματα στο κολέγιο, όπως το θέατρο, τη μουσική και φυσικά τη φωτογραφία.»

ΑΔΕΙΟ ΨΥΓΕΙΟ από την Τατιάνα

Αυτή τη φωτογραφία την τράβηξα στο δωμάτιό μου. Εάν δεν έχεις φαγητό στο ψυγείο σου είναι ό,τι χειρότερο.

ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Διάρκεια: 45 λεπτά

Όλες οι ηλικίες

Στόχοι

- Να δείξουν ότι κατανοούν την εικόνα της Ευρώπης από την πλευρά των μεταναστών και προσφύγων.

- Να διαθέτουν κριτική σκέψη σε σχέση με αυτά που ακούν και διαβάζουν στα μέσα ενημέρωσης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες.

Θα χρειαστείτε:

- Απόσπασμα από μέσα ενημέρωσης (DVD).

ΦΑΣΗ 1

Απευθύνετε στους/τις μαθητές/τριες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πώς παρουσιάζεται η Ευρώπη και πώς συγκρίνεται με τον υπόλοιπο κόσμο; Σκεφτείτε τα μέσα ενημέρωσης, τον τουρισμό, την τηλεόραση και τη διαφήμιση. (Εάν έχετε χρόνο, αφήστε τους μαθητές να κάνουν κάποια έρευνα πάνω στο θέμα.)

2. Οι μετανάστες βλέπουν την Ευρώπη σαν ένα «El Dorado» ή πιστεύουν ότι είναι η «Ευρώπη-Φρούριο»; Τι να σημαίνουν αυτοί οι όροι; (Εάν έχετε χρόνο, αφήστε τους μαθητές να κάνουν κάποια έρευνα πάνω στο θέμα.)

3. Τι ελκύει τους μετανάστες και τους πρόσφυγες στην Ευρώπη;

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να σκεφτούν: πρώτον, τους λόγους που ωθούν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες να εγκαταλείψουν τη χώρα τους (παράγοντες παρώθησης)· και δεύτερον, τους λόγους για τους οποίους τούς ελκύει η Ευρώπη (παράγοντες προσέλκυσης).

Για τους παράγοντες προσέλκυσης, δίνεται παρακάτω μια λίστα. Μπορείτε να προσθέσετε κι άλλους όρους και να εξηγήσετε το νόημά τους στους/στις μαθητές/τριες.

Οι μαθητές/τριες πρέπει να εξηγήσουν γιατί ο καθένας από αυτούς τους όρους θα μπορούσε να αποτελεί έναν «παράγοντα προσέλκυσης» για τη μετανάστευση ή αναγκαιότητα για την προστασία των προσφύγων. Πρέπει ακόμη να εξηγήσουν τα σχόλιά τους: το διάβασαν αυτό κάπου; αυτό λένε γενικά οι άνθρωποι; έχουν προσωπική εμπειρία; αυτό το γνωρίζουν έμμεσα από κάποιον που γνώρισαν; κ.λπ.

Όροι που χρησιμοποιούνται συχνά στα μέσα ενημέρωσης είναι:

Ο όρος «El Dorado» (Ελ Ντοράδο) σημαίνει στα ισπανικά «αυτό που είναι χρυσό». Ο όρος προέρχεται από την ινδιάνικη μυθολογία της Νοτίου Αμερικής, η οποία έκανε λόγο για μια μυθική πόλη από χρυσό. Οι Ισπανοί άποικοι χρησιμοποίησαν πρώτοι τον όρο όταν προσπάθησαν να βρουν αυτή τη μυθική πόλη και τα φανταστικά της πλούτη. Σήμερα, ο όρος χρησιμοποιείται συχνά για να περιγράψει ένα μυθικό μέρος, όπου η τύχη και τα πλούτη είναι σε αφθονία.

Η «Ευρώπη-Φρούριο» είναι ένας όρος που αναφέρεται στον αυξημένο έλεγχο των ευρωπαϊκών συνόρων σε μια προσπάθεια να μειωθεί η ροή της μετανάστευσης.

δημοκρατία
υψηλό βιοτικό επίπεδο
ασφάλεια
υγειονομική περίθαλψη
ίσα δικαιώματα
ευκαιρίες σταδιοδρομίας

εκπαίδευση
ειρήνη
ανθρώπινα δικαιώματα
γάμος
σπουδές

● ΦΑΣΗ 2 ΓΡΑΨΤΕ ΤΑ ΔΙΚΑ ΣΑΣ ΝΕΑ (30 λεπτά)

Προβάλετε το σύντομο βίντεο (2 λεπτών) που υπάρχει στο DVD. Το βίντεο δείχνει μια σειρά εικόνων (χωρίς σχόλια) με μετανάστες και πρόσφυγες που φτάνουν εξαντλημένοι με μια μικρή βάρκα στην ακτή του νησιού Λαμπεντούζα, ένα από τα νοτιότερα σύνορα της Ευρώπης.

Χωρίστε την τάξη σε τρεις ομάδες: Ζητήστε από κάθε ομάδα να γράψει ένα δημοσιογραφικό σχόλιο που να ταιριάζει με τις εικόνες στο βίντεο.

Οι εικόνες στο βίντεο πρέπει να επαναλαμβάνονται καθώς οι ομάδες γράφουν το σχολιασμό τους. Σε κάθε ομάδα πρέπει να ανατεθεί ένα συγκεκριμένο στίλ γραφής:

- ένα κείμενο από ένα δημοσιογράφο που είναι σοκαρισμένος από την απανθρωπιά της κατάστασης
- ένα κείμενο από ένα δημοσιογράφο που είναι εχθρικός με τους ανθρώπους που προέρχονται από το εξωτερικό
- ένα κείμενο από ένα δημοσιογράφο που σχολιάζει τα γεγονότα προσπαθώντας να είναι αμερόληπτος και παρουσιάζοντας τη συνολική εικόνα

Μοιράστε ή διαβάστε τα ακόλουθα σημεία που ίσως βοηθήσουν τις ομάδες να γράψουν τα κείμενά τους:

- Παρόλο που ο αριθμός των παράνομα εισερχόμενων μεταναστών και προσφύγων που φτάνουν από τη θάλασσα έχει αυξηθεί (υπολογίζονται από 20 έως 50 χιλιάδες αφίξεις το χρόνο), αυτό αντιπροσωπεύει μόνο ένα κομμάτι της συνολικής μετανάστευσης στην Ευρώπη.
- Πολλοί πρόσφυγες και παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες φτάνουν επίσης στην Ευρώπη μέσω των ανατολικών συνόρων της Ε.Ε.
- Ωστόσο, στην πραγματικότητα η συντριπτική πλειοψηφία των παράνομα εισερχόμενων μεταναστών στην Ε.Ε. εισχωρούν νόμιμα και στη συνέχεια παραμένουν μετά τη λήξη της βίζας τους.

Όταν τα παιδιά γράψουν τα κείμενά τους, ένα από τα μέλη της ομάδας πρέπει να διαβάσει το σχόλιο του μπροστά στην τάξη, κατά προτίμηση παράλληλα με την προβολή των εικόνων.

● ΦΑΣΗ 3 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Συζητήστε με τα παιδιά το γεγονός ότι παρόλο που οι εικόνες είναι οι ίδιες, τα σχόλια διαφέρουν σημαντικά. Εξηγήστε ότι το ίδιο γεγονός μπορεί να ειπωθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, από διαφορετικούς ανθρώπους και ότι αυτό που βλέπουμε και ακούμε στα μέσα ενημέρωσης είναι συχνά υποκειμενικό και όχι αυστηρή περιγραφή των γεγονότων.

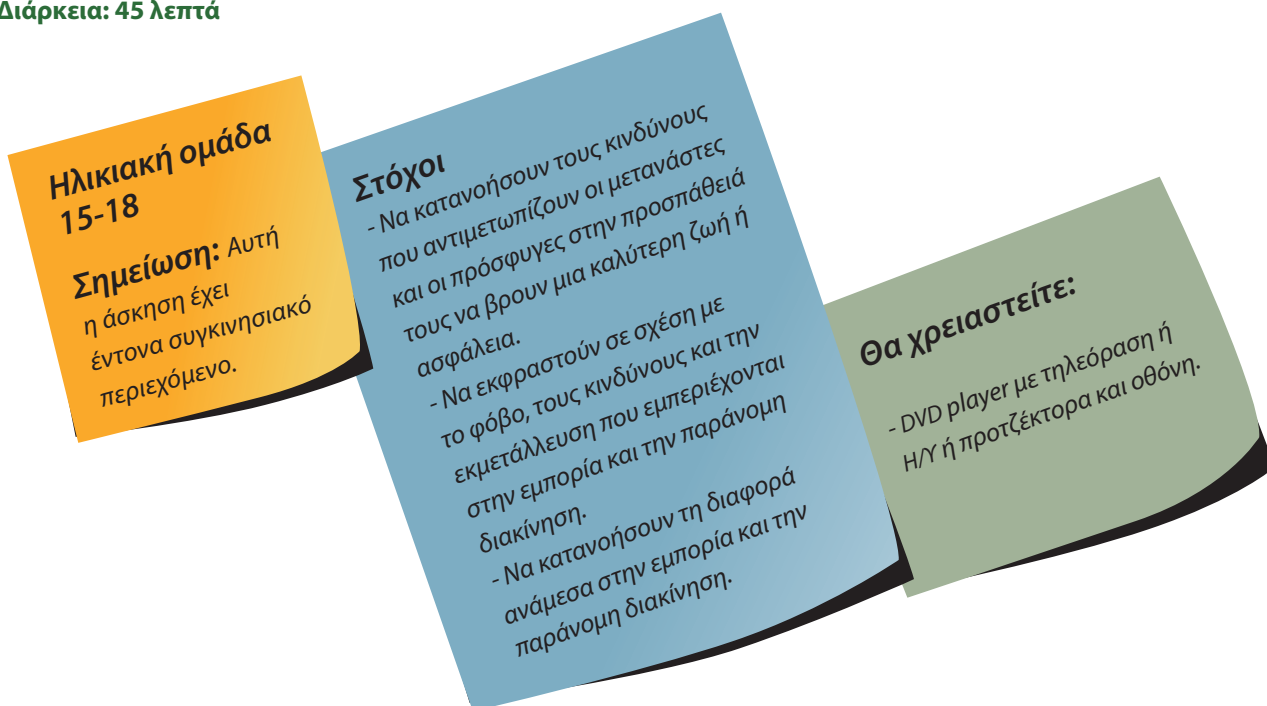
Επίσης, συζητήστε τι ειπώθηκε και τι όροι χρησιμοποιήθηκαν στις περιγραφές. Εάν είναι δυνατόν, προσπαθήστε να αξιολογήσετε ποια λόγια έχουν χρησιμοποιηθεί σε σχέση με τις εικόνες. Τι είδους ερμηνεία δείχνουν; Με ποιον τρόπο η σχέση ανάμεσα στις λέξεις και τις εικόνες επηρεάζει τις σκέψεις μας, την κατανόηση και την αντίληψή μας για τη μετανάστευση και το άσυλο στα μέσα ενημέρωσης;

Εργασία για το σπίτι

Βρείτε ένα άρθρο εφημερίδας για τη μετανάστευση ή το άσυλο και ζητήστε από τους μαθητές να το αναλύσουν και να σχολιάσουν τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

● ΕΜΠΟΡΙΑ (TRAFFICKING) ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Διάρκεια: 45 λεπτά

● ΦΑΣΗ 1 Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ (TRAFFICKING) ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (SMUGGLING)

Ξεκινήστε ζητώντας από τους/τις μαθητές/τριες να εξηγήσουν με δικά τους λόγια ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στην εμπορία (trafficking) και την παράνομη διακίνηση ανθρώπων (smuggling).

Μετά εξηγήστε τις έννοιες χρησιμοποιώντας την εισαγωγή, τους βασικούς ορισμούς και το ακόλουθο διάγραμμα:

Πρέπει επίσης να εξηγήσετε ότι όλοι όσοι βοηθούν ανθρώπους να περάσουν τα σύνορα δεν είναι λαθροδιακινητές. Μερικοί άνθρωποι βοηθούν τους μετανάστες και πρόσφυγες να περάσουν τα σύνορα για ανθρωπιστικούς λόγους. Για παράδειγμα τους βοηθούν να φτάσουν σε ένα ασφαλές μέρος ή κάπου, όπου θα μπορούν να λάβουν τη βοήθεια που ενδεχομένως χρειάζονται. Πρόκειται για ανθρώπους που δεν προσπαθούν να βγάλουν κάποιο κέρδος και δε θα πρέπει να χαρακτηρίζονται «λαθροδιακινητές».

● ΦΑΣΗ 2 Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΤΥ

Ζητήστε από κάποιον/α μαθητή/τρια να διαβάσει δυνατά αυτό το κείμενο: η μαρτυρία μιας 19χρονης γυναίκας από το Καμερούν.

Διαβάστε πρώτα εσείς το κείμενο από μέσα σας για να αποφύγετε να το δώσετε να το διαβάσει κάποιος/α μαθητής/τρια που μπορεί να νιώσει άβολα.

Ναι, νιώθω ότι είμαι έτοιμη να μιλήσω τώρα, έστω και λίγο, για το τι έγινε. Δεν το βρίσκω εύκολο να το κάνω, αλλά ίσως η ιστορία μου θα μπορούσε πραγματικά να βοηθήσει άλλους ανθρώπους, ειλικρινά το ελπίζω.

Γνώρισα αυτό τον τύπο, τον Πάτρικ, σερφάροντας στο διαδίκτυο το 2000. Τότε ήμουν 19 ετών. Ένας φίλος μου είπε ότι ο θεός του άνοιξε ένα ίντερνετ καφέ και ότι κάποιος εργαζόταν εκεί και βοηθούσε τα κορίτσια να βρουν λευκούς συζύγους, πραγματικούς συζύγους.

Έτσι ήρθα σε επαφή με τον Πάτρικ. Τέσσερις μήνες αργότερα, ήρθε να γνωρίσει την οικογένειά μου. Πήγε πίσω στην πατρίδα του για δύο μήνες και μετά επέστρεψε για να με παντρευτεί. Έκανα αίτηση για ταξιδιωτικά έγγραφα στο δημαρχείο και την πρεσβεία. Τρεις μήνες αργότερα, μετά την απόκτηση της βίζας μου, φύγαμε μαζί από τη χώρα μου. Στην αρχή όλα φαίνονταν κανονικά. Όλα ήταν τόσο καινούρια για μένα. Ήταν η πρώτη φορά που βρισκόμουν στην Ευρώπη.

Φτάσαμε σε ένα όμορφο σπίτι. Μου είπε ότι το βράδυ θα δεχόμασταν τους φίλους του για ένα μικρό πάρτι, ειδικά για μένα. Την ίδια ακριβώς ημέρα πήρε το διαβατήριό μου με το πρόσχημα ότι είχε ξεκινήσει διαδικασίες για την παραμονή μου στη χώρα.

Δεν κατάλαβα τι συνέβαινε εκείνο το βράδυ. Με πήγαν σε ένα δωμάτιο. Δεν αναγνώρισα κανέναν. Εξακολουθούσα να έχω την ψευδαίσθηση ότι θα περνούσα ένα ευχάριστο βράδυ. Αλλά, εκείνη την πρώτη νύχτα στο «σπίτι», με βίασαν τόσο πολλοί άντρες και γυναίκες που δεν ξέρω καν πόσοι ήταν.

Αιμορραγούσα και ήμουν κομμάτια. Έκλαψα με όσα δάκρυα είχα μέσα μου, αλλά αυτό δεν ήταν τίποτε σε σύγκριση με όσα ακολούθησαν. Ήμουν φυλακισμένη, δεν μπορούσα να βγω έξω. Δεν μπορούσα να ξεφύγω από αυτή τη σεξουαλική κακοποίηση. Οι πελάτες πλήρωναν τους δεσμώτες μου και όταν δεν ήμουν πρόθυμη να κάνω αυτά που ήθελαν, με μαστίγωναν. Πώς μπορούσαν να το κάνουν αυτό; Συμπεριφέρονταν σαν τέρατα. Πώς μπορούσαν; Αυτό κράτησε εννιά μήνες. Με φρουρούσαν μέρα και νύχτα.

Μια μέρα ήμουν σε ένα εστιατόριο. Άκουσα ανθρώπους να μιλούν στα Ιουόντο, τη δική μου διάλεκτο, ήταν από το Καμερούν! Οι φρουροί μου δεν μου έδωσαν προσοχή όταν τραγούδησα ένα τραγούδι στην τοπική μου διάλεκτο. Αυτό με βοήθησε να ενημερώσω τους ανθρώπους στο εστιατόριο για την κατάστασή μου, πριν με πάνε πίσω στο σπίτι.

Δύο εβδομάδες αργότερα άκουσα σειρήνες έξω στο δρόμο. Άρχισα να κλαίω και να ουρλιάζω σαν τρελή. Μετά απ' αυτό, το μόνο που θυμάμαι είναι ότι ξύπνησα σ' ένα νοσοκομείο. Αργότερα, έγινε μια δίκη. Χάρη σ' αυτό, δύο ακόμη κορίτσια που επίσης είχαν εξαναγκαστεί στην πορνεία, ελευθερώθηκαν. Οι άνθρωποι από το Καμερούν που μου έσωσαν τη ζωή, με φρόντισαν και με βοήθησαν να αναρρώσω.⁵

Αφήστε τους/τις μαθητές/τριες να σχολιάσουν αυτή τη δύσκολη ιστορία και να εξηγήσουν σύντομα την εκμετάλλευση.

● ΦΑΣΗ 3 Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΡΙΑΝ

Παρακολουθήστε το απόσπασμα του πορτρέτου της Ριάν όπου συζητάει για το ταξίδι της στην Ευρώπη. Μπορείτε να βρείτε αυτό το απόσπασμα στο μενού του DVD με την ονομασία «εμπορία ανθρώπων και παράνομη διακίνηση».

Μετά την παρακολούθηση του αποσπάσματος ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να εξηγήσουν ποιο παράδειγμα (της Μάντυ ή της Ριάν) μιλάει για εμπορία ανθρώπων και ποιο μιλάει για παράνομη διακίνηση.

● ΦΑΣΗ 4 ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Δείξτε τις δύο φωτογραφίες γι' αυτή την άσκηση στην τάξη (εικόνα ενός φορτηγού με ανθρώπους κρυμμένους στο εσωτερικό του και μια βάρκα γεμάτη με μετανάστες και πρόσφυγες).

Εξηγήστε ότι δεν μπορείτε να κρίνετε από τις φωτογραφίες εάν πρόκειται για εμπορία ή παράνομη διακίνηση, ή απλά για την προσφορά βοήθειας σε κάποιον, προκειμένου να περάσει τα σύνορα για ανθρωπιστικούς λόγους. Μόνο οι ανθρώπινες ιστορίες μπορούν να το κάνουν αυτό...

Επίσης, εξηγήστε ότι πολλοί άνθρωποι περνούν τα σύνορα με λιγότερο δραματικούς τρόπους (με τη χρήση πλαστών εγγράφων ή τουριστικής βίζας, μετά τη λήξη της οποίας παραμένουν στη χώρα). Σε όλες όμως αυτές τις καταστάσεις οι παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες είναι ευάλωτοι και μπορεί να αντιμετωπίσουν κινδύνους.

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να χωριστούν σε ομάδες και να γράψουν μια σύντομη περιγραφή για το πώς θα ένιωθαν, εάν ήταν στη θέση των μεταναστών ή προσφύγων στις φωτογραφίες. Πρέπει να χρησιμοποιήσουν τις λέξεις φόβος, εκμετάλλευση και κίνδυνος στις περιγραφές τους. Οι μαθητές/τριες μπορούν να διαλέξουν να γράψουν τα κείμενα σε ομάδες ή μεμονωμένα.

Ζητήστε από κάποιους/ες μαθητές/τριες να διαβάσουν δυνατά τα κείμενά τους μπροστά στην τάξη. Οι υπόλοιποι/ες μαθητές/τριες πρέπει να συζητήσουν αυτά τα κείμενα.

©AFP/Ho

©UNHCR /L.Boldrini

● ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

International Organisation for Migration (IOM)

www.iom.int
Rue Montoyer 40
1000 Brussels
Belgium

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

www.unhcr.org
Rue van Eyck 11b
1050 Brussels
Belgium

European Commission
European Parliament
ICRC - International Committee of the Red Cross
Council of Europe
UN

<http://ec.europa.eu>
<http://www.europarl.europa.eu>
<http://www.icrc.org>
<http://www.coe.int>
<http://www.un.org>

European Youth Forum
European Youth Portal
Against all Odds: educational game about refugees

<http://www.youthforum.org>
<http://europa.eu/youth>
<http://www.playagainstallodds.com/>

JRS
December 18th
Human Rights Watch
Amnesty International
Migrants Rights International
Platform for International Cooperation
on Undocumented Migrants
European Council on Refugees and Exiles
Refugee Education Trust

www.jrs.net
<http://www.december18.net>
<http://hrw.org>
<http://www.amnesty.org>
<http://www.migrantwatch.org>

<http://www.picum.org>
<http://www.ecre.org>
<http://www.r-e-t.com>

Eurasyllum
MPG - Migration Policy Group
Migration Policy Institute
Forced Migration Online

<http://www.eurasyllum.org>
<http://www.migpolgroup.com>
<http://www.migrationpolicy.org>
<http://www.forcedmigration.org>

Belgique/België

Centre d'égalité des chances
Centrum voor gelijkheid van kansen voor racismebestrijding
Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides
Commissariaat generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen
FEDASIL

www.diversite.be
www.diversiteit.be
www.cgra.org
www.cgvs.be
www.fedasil.be

Ceska republika

Sdružení pro integraci a migraci
OPU
SOZE
Ministerstvo vnitra České Republiky

<http://www.uprchlici.cz/>
www.opu.cz
www.soze.cz
www.mvcr.cz

Deutschland

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge
Zuwanderung
Das Integrationsportal

www.bamf.de
www.zuwanderung.de
www.integration-in-deutschland.de

Eesti

Kodakondsus- ja Migrastiooniamet
Eesti Migratsioonifond
Inimkaubanduse ennetamine:
metodologia tööks noortega

www.mig.ee
www.migfond.ee

Käsikäs: Pagulaste ja varjupaigataotlejate
laste integreerimine Eesti haridussüsteemi

[http://iom.fi/content/
view/35/47/#Prevention_2005](http://iom.fi/content/view/35/47/#Prevention_2005)

[http://www.meis.ee/est/
raamatukogu/?view=view&ID=178](http://www.meis.ee/est/raamatukogu/?view=view&ID=178)

Ελλάδα

Υπατη Αρχοστέια του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
UN Greece
Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής

www.unhcr.gr
www.gcr.gr
www.ungreece.org
www.imepo.gr

España

Comisión española de Ayuda al Refugiado
Ministerio de Trabajo e Inmigración
Ministerio de Interior

www.cear.es
www.mtin.es
www.mir.es

France

Ministère de l'immigration, de l'intégration,
de l'identité nationale et du développement solidaire
Office français pour la protection
des réfugiés et des apatrides

<http://www.immigration.gouv.fr>

<http://www.ofpra.gouv.fr/index.html>

Ireland/Eire

National Action Plan Against Racism
Forum on Migration and Communication

<http://www.diversityireland.ie/>
<http://www.fomacs.org>

Italia

Ministero dell'Interno
Consiglio Italiano per i Rifugiati

www.interno.it
www.cir-onlus.org

Κύπρος

Υπουργείο Εσωτερικών: Υπηρεσία Ασύλου

[http://www.moi.gov.cy/MOI/asylum/Asylum.
nsf/DMLindex_gr/DMLindex_gr?OpenDocument](http://www.moi.gov.cy/MOI/asylum/Asylum.nsf/DMLindex_gr/DMLindex_gr?OpenDocument)

Latvija

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
Latvijas valsts mājas lapa par bēgļu lietām

www.pmlp.gov.lv
www.refugees.lv

Lietuva

Darbaz
Migracijos Informacijos Centras

www.darbaz.lt
www.iom.lt/infocentras

Luxembourg

Ministère des Affaires Etrangères et de l'Immigration

<http://www.mae.lu>

Magyarország

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH)
Menedék Migránsokat Segítő Egyesület
IOM Közép- és Délkelet-Európai Regionális Képviselőlete
ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Közép-Európai Regionális Képviselőlete

<http://www.bmbah.hu/>
<http://menedek.hu/>
www.iom.hu
www.unhcr.hu

Malta

Koperazzjoni Internazzjonali
People for change Malta

www.kopin.org
<http://www.pfcmalta.org/>
<http://www.pfcmalta.org/teachtheworld.html>

Nederland

VluchtelingenWerk Nederland
Centraal Orgaan opvang asielzoekers

www.vluchtelingenwerk.nl
www.coa.nl

Österreich

Nationaler Kontaktpunkt Österreich im Europäischen Migrationsnetzwerk
Beratungszentrum für Migranten und Migrantinnen

www.emn.at
<http://www.migrant.at>

Polska

Polskie Forum Migracyjne
Polacy za granicą, cudzoziemcy w Polsce

<http://www.forummigracyjne.org/pl/index.php>
<http://www.migracje.gov.pl/>

Portugal

Ministério da Administração Interna
Alto Comissariado para a Imigração e Diálogo Intercultural

<http://www.mai.gov.pt/>
<http://www.acidi.gov.pt/>

Slovenija

Slovenska filantropija
Ministrstvo za notranje zadeve

<http://www.filantropija.org/>
http://www.mnz.gov.si/si/delovna_podrocja/upravno_notranje_zadeve/

Slovensko

Migračné informačné centrum IOM
Liga za ľudské práva

www.mic.iom.sk
www.hrl.sk

Suomi

Suomen Pakolaisapu
Pakolaisneuvonta ry

www.pakolaisapu.fi
www.pakolaisneuvonta.fi

Sverige

Webbsida rörande migration
Regeringens webbsida om asyl
UNHCRs webbaserade upplevelse - och kunskapsspel om flyktingar

www.migrationsverket.se
www.regeringen.se
www.motallaodds.org

United Kingdom

UK Borders Agency
Refugee Council UK
IOM UK office

<http://www.bia.homeoffice.gov.uk/>
<http://www.refugeecouncil.org.uk>
www.iomuk.org

